

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

**HOMOSEXUÁLNÍ ZKUŠENOST HETEROSEXUÁLNĚ
ORIENTO VANÝCH MLADÝCH DOSPĚLÝCH
V OBDOBÍ ADOLESCENCE**

Same-sex experience of heterosexual young adults from the period
of their adolescence

Bakalářská diplomová práce

Autor: Kateřina Sučková

Vedoucí práce: PhDr. Marek Kolařík, Ph.D.

Olomouc 2020

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu diplomové práce PhDr. Marku Kolaříkovi Ph.D. za jeho odborné vedení, vstřícnost a čas, který mi věnoval.

Chtěla bych také poděkovat všem respondentům za jejich ochotu se do výzkumu zapojit a sdílet se mnou své intimní prožitky.

Velký dík patří také mému partnerovi, rodičům a kamarádce Markétě, kteří mi pomohli s grafickou úpravou textu, gramatikou a v neposlední řadě mi byli psychickou oporou.

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma: „Homosexuální zkušenost heterosexuálně orientovaných mladých dospělých v období adolescence“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V ..... dne .....

Podpis .....

Obsah

Úvod.....	7
Teoretická část	8
1. Vybrané aspekty adolescence	9
1.1. Vymezení období adolescence	9
1.2. Identita.....	10
1.2.1. Koncepce identity dle R. Josselsonové	11
1.2.2. Identita dle Eriksona	12
1.2.3. Pozice identity dle J. Marcii.....	13
1.2.4. Sociálně-kognitivní model identity dle Berzonského	14
1.3. Experimentace	15
1.4. Vztahy s vrstevníky	16
1.5. Partnerské vztahy a sexualita v období adolescence	17
1.5.1. Navazování partnerských vztahů	17
1.5.2. Sexuální chování v období adolescence.....	19
2. Homosexuální chování heterosexuálně orientovaných jedinců.....	22
2.1. Sexuální orientace	22
2.2. Teorie vzniku homosexuální orientace.....	24
2.2.1. Historická koncepce Sigmunda Freuda.....	24
2.2.2. Biologické teorie vzniku homosexuální orientace	25
2.2.3. Bio-psycho-sociální teorie vzniku homosexuální orientace	25
2.3. Homosexuální chování	26
2.3.1. První velký výzkum sexuálního chování	27
2.3.2. Zahraniční výzkumy sexuálního chování.....	28
2.3.3. České výzkumy sexuálního chování	30
3. Homosexuální chování v období adolescence	32
3.1. Homosexuální chování homosexuálně orientovaných adolescentů	32

3.2.	Homosexuální chování heterosexuálně orientovaných adolescentů	33
3.3.	Výzkumy homosexuálního chování v období adolescence.....	34
3.3.1.	Kinseyho historický výzkum homosexuálního chování adolescentů.....	35
3.3.2.	Výzkumy homosexuálního chování adolescentů	35
3.3.3.	První podrobný výzkum homosexuálního chování heterosexuálně orientovaných jedinců.....	36
	Praktická část	40
4.	Výzkumný problém, cíle práce a výzkumné otázky.....	41
4.1.	Cíle výzkumu.....	41
4.2.	Výzkumné otázky	42
5.	Metodologický rámec výzkumu	43
5.1.	Výzkumný soubor a jeho výběrová kritéria	43
5.1.1.	Kritéria výběru respondentů.....	44
5.1.2.	Charakteristiky výzkumného souboru.....	44
5.2.	Metody sběru dat	46
5.3.	Metody zpracování a analýzy dat	46
5.3.1.	Otevřené kódování	46
5.3.2.	Axiální kódování.....	47
5.3.3.	Selektivní kódování.....	49
5.4.	Etické aspekty výzkumu.....	49
5.5.	Osobní zkušenost výzkumníka	50
6.	Výsledky výzkumu	52
6.1.	Model výsledné teorie	52
6.2.	Jednotlivé kategorie a subkategorie.....	54
6.2.1.	Homosexuální kontakt (centrální kategorie).....	54
6.2.2.	Motivace k homosexuálnímu kontaktu	57
6.2.3.	Intervenující podmínky motivace	61

6.2.4.	Kontext homosexuálního kontaktu	63
6.2.5.	Dopady homosexuálního kontaktu.....	65
6.2.6.	Vliv homosexuální zkušenosti na heterosexuální identifikaci	70
7.	Diskuze	73
8.	Závěry	78
Souhrn.....		79
Seznam použitých zdrojů a literatury		82

Úvod

Téměř veškerý dosavadní výzkum zaměřený na homosexuální chování v období adolescence byl věnován homosexuálně či bisexuálně orientovaným jedincům. Tyto výzkumy však opomíjejí značné procento adolescentů, kteří prožili homosexuální zkušenost bez toho, aby se jako homosexuální identifikovali. Právě těmto lidem, tedy konkrétně mladým dospělým, kteří v období adolescence prožili homosexuální kontakt a v současné době se identifikují jako heterosexuálně orientovaní, se věnuje tato bakalářská práce.

Výzkumníci samotnou baví na tomto tématu především to, že boří určité konvence, jež se se sexualitou pojí. Nabourává představu černé a bílé, tedy heterosexuality či homosexuality, jež zároveň předurčují pohlaví sexuálního partnera, ale naopak podporuje nazírání na sexualitu jako na bohaté spektrum. Současně je téma dotýkající se sexuality pro výzkumníci výzvou, jež ji nutí netabuizovat sexualitu a otevřeně o ní s lidmi hovořit tak, jak by měl budoucí psycholog umět.

Teoretická část představuje období adolescence, homosexuální chování heterosexuálně orientovaných jedinců a homosexuální chování heterosexuálně orientovaných jedinců v období adolescence. Cílem výzkumu uvedeného v praktické části je charakterizovat homosexuální zkušenost heterosexuálně orientovaných mladých dospělých v období adolescence. Výzkum se zaměřuje zejména na motivaci k homosexuálnímu chování, volbu homosexuálního partnera, dopady homosexuální zkušenosti na život jedince a na objasnění vztahu mezi homosexuálním chováním a heterosexuální identifikací.

Adolescence je obdobím hledání a nejistoty, kdy adolescent potřebuje mít možnost konzultovat své poznatky o sobě s odborníky, či si dohledat důležité informace v dostupných zdrojích. Pokud adolescent prožije homosexuální zkušenost, současné dostupné zdroje ho informují o procesu coming outu, což však není pro heterosexuálně orientovaného jedince odpovídající. Pozornost, jež je věnována tomuto fenoménu v odborných publikacích, je nedostačující, přičemž autoři často bagatelizují toto chování na pouhou experimentaci, a tak se nemá o co opřít ani odborník, jenž by měl adolescentovi pomoci.

Výzkum realizovaný pro účely této bakalářské práce je jedním z prvních, jež se věnují tomuto dosud opomíjenému fenoménu, a přináší tak alespoň částečnou osvětu ohledně tohoto intimního tématu nemála adolescentů. Věříme, že najde svého čtenáře v řadách odborné i laické veřejnosti a povědomí o této problematice se tak alespoň částečně rozšíří.

Teoretická část

1. Vybrané aspekty adolescence

Adolescence je významným a formujícím obdobím v životě jedince. Je jí také věnována náležitá pozornost psychologů i dalších odborníků. Na toto téma vyšlo nemalé množství publikací a bylo provedeno mnoho výzkumů. Obsáhnout v bakalářské práci problematiku adolescence v plné šíři je z důvodu rozsahového omezení téměř nemožné. Věnujeme zde proto pozornost vybraným aspektům adolescence, jež jsou relevantní vzhledem k tématu bakalářské práce. Po vymezení období adolescence je zde prostor pro identitu, která se v období adolescence zásadně formuje, a experimentaci, která hledání identity doprovází. Dále jsou představeny partnerské vztahy a sexualita v období adolescence, společně se vztahy ve vrstevnické skupině.

1.1. Vymezení období adolescence

Adolescence je obdobím přechodu mezi dětstvím na straně jedné a dospělostí na straně druhé (Vágnerová, 2012). Vstup do adolescence můžeme vymezit dosažením patnácti let věku jedince. Je dán dosažením reprodukční schopnosti a přechodem na střední školu (Krejčířová & Langmeier, 2006; Říčan, 2004). V České republice je navíc tento přechod zdůrazněn vydáním občanského průkazu.

Konec adolescence a přechod do mladé dospělosti je poněkud náročnější stanovit. Nenacházíme zde žádný výrazný biologický vývojový skok ani událost v sociální oblasti. V individuální rovině je výrazný vstup na pracovní trh, ten se ale výrazně časově liší u lidí se středním, či základním vzděláním a u vysokoškolských studentů. Dosažení plnoletosti, tedy osmnácti let, může být vytouženou událostí. Z hlediska duševního vývoje však osmnáctý rok není nijak výrazný (Říčan, 2004). Horní hranicí v této práci volíme tedy poněkud libovolně dle Václava Příhody (1967) dvacet let věku.

Časové vymezení adolescence se v odborné literatuře rozchází. V americké literatuře najdeme pod pojmem adolescence věkové rozmezí od dvanácti do osmnácti, dvaceti i dvaceti dvou let (Říčan, 2004). Američtí autoři tedy pod pojem adolescence zahrnují i pubescenci a toto období dále dělí. Oproti tomu čeští autoři obvykle adolescencí označují období navazující na pubescenci, tedy rozmezí zhruba od patnácti do dvaceti let věku, ale ani jejich dělení není jednotné. V této bakalářské práci obdobím adolescence budeme nadále chápat období od patnácti do dvaceti let věku dle Příhody (1967).

Adolescence je obdobím vysoce náročným. Adolescent poznává sám sebe a hledá své místo ve světě. Objevuje své limity a perspektivy. Adolescent musí učinit rozhodnutí, kam bude profesně směřovat. Adolescence je také obdobím navazování prvních hlubších erotických vztahů. Tyto vývojové úkoly jsou nemalé, a tak je pochopitelné, že v sobě adolescenti mívají zmatek. Jejich hledání nebývá bez bolesti, naopak je doprovázeno osobními krizemi a přešlapy (Říčan, 2004). U adolescentů dochází ke komplexní proměně osobnosti po všech stránkách: fyzické, psychické i sociální. Zároveň tempo biologického, psychického a sociálního vývoje nebývá rovnoměrné, což bývá zdrojem napětí (Vágnerová, 2012).

R.J. Havighurst (1948, in Macek 2003) definuje několik vývojových úkolů adolescence zahrnujících biologický, psychologický i sociální aspekt. Konkrétně se jedná o tyto úkoly:

- přijetí proměny vlastního těla včetně pohlavní role
- dosažení kognitivní zralosti a schopnosti abstraktního myšlení
- schopnost navazovat přátelské vztahy s vrstevníky obou pohlaví
- získání autonomie a schopnosti komunikovat a kooperovat s autoritami na partnerské úrovni
- směřování k ekonomické nezávislosti
- získání zkušeností v milostném vztahu
- získání kompetencí pro úspěšné fungování ve společnosti
- získání představy o budoucím směřování a životním stylu
- ujasnění hierarchie hodnot a utřídění světonázoru

1.2. Identita

„Mít identitu znamená znát odpověď na otázku, kdo jsem, znát sám sebe, rozumět svým citům, vědět, kam patřím, kam směřuji, čemu doopravdy věřím, v čem je smysl mého života.“ (Říčan, 2004, 217). Znamená to být si jist sebou samým, přijmout zodpovědnost za své činy, znát své možnosti i limity. Znamená to žít v kontextu své minulosti a zároveň tvořit svoji budoucnost. Znamená to být si vědom své jedinečnosti a nenahraditelnosti (Říčan, 2004).

Adolescence je obdobím hledání vlastní identity. Adolescent poznává sám sebe prostřednictvím experimentace a snaží se integrovat jednotlivé části své osobnosti do smysluplného celku. Potřeba vymezení vlastní identity souvisí s rozvojem abstraktního myšlení na začátku pubescence. Schopnost přemýšlet o tom, co by mohlo být a není zatím

viditelné, umožňuje dospívajícím usilovat o budoucí hypotetické sebevymezení, tedy určit kam by chtěli směřovat, kým by chtěli být. Důsledkem tohoto uvažování je na jedné straně vytvoření ideální budoucí představy sebe sama, na druhé straně zvýšená kritičnost k sobě při pohledu na to, jak daleko od ideální představy se v současnosti nacházíme. Ke konci adolescence již většina adolescentů ví, kým jsou, i když jejich identita ještě nemusí mít konečnou podobu (Vágnerová, 2012).

Langmaier a Krejčířová (2006) úspěšný proces individuace podmiňují dosažením psychické diferenciaci a psychické nezávislosti. Psychickou diferenciací se rozumí schopnost vnímat sebe jako jedince odlišného od svých rodičů i vrstevníků a zároveň jejich jinakost respektovat. Psychická diferenciaci se také váže s přijetím zodpovědnosti za sebe sama. Psychickou nezávislostí se rozumí schopnost jednat dle svého uvážení nezávisle na druhých bez přítomnosti pocitů úzkosti.

Dále můžeme rozlišit osobní a sociální aspekt identity. Osobní aspekt identity se pojí k povědomí o vlastní jedinečnosti a odlišnosti od ostatních. Sociální aspekt obsahuje vlastní začlenění do sociálních vztahů a pocit kontinuity v čase (Macek, 2003).

Adolescenti usilují o sloučení svých postojů, hodnot a zkušeností do uceleného celku. Pokud lidé obklopující adolescenta zastávají obdobné hodnoty, hledání identity je pro dospívajícího snazší. Tak je tomu například v primitivních společnostech, kde je omezený počet sociálních rolí a identifikačních modelů. Oproti tomu v naší euroamerické společnosti může být nalezení identity pro mnoho adolescentů obtížným úkolem. Naše společnost nabízí téměř neomezené množství možností, jakým způsobem svůj život žít a kým být. Výsledkem je pak velká variabilita vývoje jednotlivců (Atkinson, Atkinson, Daryl, Nolen-Hoeksema, & Smith, 2012).

1.2.1. Koncepce identity dle R. Josselsonové

R. Josselsonová (1980, in Macek 2003) rozděluje proces individuace, tedy tvorby identity v období dospívání, do čtyř fází. První fází je období diferenciaci. Pubescent si začíná výrazně uvědomovat svou odlišnost od ostatních po fyzické i psychické stránce. Přestává se ztotožňovat s rodiči i jinými významnými autoritami, které doposud plnili funkci vzoru. Pubescent se taktéž vymezuje vůči názorům a postojům těchto autorit, které mu již nepřipadají tak moudré a všemocné jako dřív.

Následuje fáze experimentace. Ta přichází mezi čtrnácti a patnácti lety. Dospívající odmítá závislost na dospělých a spoléhá se spíše na svou vrstevnickou skupinu. Dospívající je k sobě nekritický, získává pocit, že sám ví, co je pro něj nejlepší, a podle toho také jedná. Zároveň se při svém jednání cítí neohrožitelný. Dospívající je přitom zaměřen na blízkou budoucnost a okamžité uspokojení potřeb.

V období mezi šestnáctým a sedmnáctým rokem věku přichází fáze postupné stabilizace vztahu s rodiči. Adolescent najde způsob, jak udržet svou autonomii, a přitom s rodiči vycházet. Obvykle dochází k přeformulování pravidel soužití tak, aby byla adolescentovi umožněna větší samostatnost. V této době má již adolescent jasnější představu o sobě a svém budoucím směřování.

Poslední fází je fáze psychického osamostatnění, ve které adolescent dosáhne emancipace od rodiny. V této fázi si adolescent již vytvořil jasnou podobu vlastní identity zahrnující pocit vlastní jedinečnosti, přičemž mu tato identita zároveň umožňuje kontinuitu sociálních vazeb.

1.2.2. Identita dle Eriksona

Dle Eriksona (2015) je nalezení identity hlavním vývojovým úkolem adolescence. Adolescent se snaží odpovědět si na otázky, kým je a kam směřuje (Atkinson, 2015). Snaží se najít své místo ve společnosti, svou hodnotu, vlastní světonázor i životní styl (Erikson, 2015).

Erikson proces formování identity v období adolescence vysvětluje následujícím způsobem: *„Úhrnem se proces formování identity vynořuje jako vyvíjející se konfigurace – konfigurace, která postupně integruje konstituční danosti, svébytné libidózní potřeby, upřednostňované schopnosti, významné identifikace, efektivní obrany, úspěšné sublimace a konzistentní role“* (Erikson, 2015, 77).

Dosažení identity znamená získání pocitu vlastní jedinečnosti a celistvosti. Celistvostí se zde myslí sjednocení různých zkušeností se sebou samým, včetně zkušeností z minulosti a přesahu do budoucnosti. Dále ujasnění ideálů a hodnot. V neposlední řadě také nalezení místa ve světě a pocitu své sociální hodnoty. Dosažení identity znamená integraci těchto aspektů jedince do smysluplného celku (Erikson, 1968, in Davis, 1985).

Tato integrace je dle Eriksona základem úspěšného vývoje v dalších životních etapách jedince. Pokud si dospívající krizí identity úspěšně neprojde, hovoříme o tzv. konfuzi neboli zmatení identity. Jedná se o nepřítomnost či aktivní odmítání vymezení sebe sama. To následně komplikuje plnění dalších vývojových úkolů v následujících životních etapách (Erikson, 2015). Někteří lidé dospělost odsouvají a nepřiměřeně dlouho setrvávají v přechodném období adolescence. Tuto tendenci odsouvat rozhodnutí, která by byla závazná, nazývá Erikson (2002) adolescentním psychosociálním moratoriem.

1.2.3. Pozice identity dle J. Marcii

Na Eriksona navazuje J. Marcia (1966, 1980, 1988), který rozlišuje čtyři pozice či stavy identity. Pozice identity jsou kategorizovány na základě přítomnosti či nepřítomnosti dvou proměnných: krize (či explorace) a závazku. Krizí zde rozumíme proces aktivního zkoušení, hledání. Závazek označuje rozhodnutí a přijetí zodpovědnosti za realizaci určitého záměru.

Dosažená identita je charakterizována aktivním hledáním spojeným s cílem rozhodnout se kam v životě směřovat a zároveň přijetím odpovídajících závazků. Jedinec vnímá vlastní integritu, časovou kontinuitu, jedinečnost a sebeakceptaci. Zároveň cítí pocit sounáležitosti s vybranými jedinci i skupinami. Systém hodnot a ideálů je poměrně stabilní.

Difuze identity je kombinací nepřítomnosti krize a zároveň nepřítomnosti závazku. Jedinec se orientuje na přítomnost, příliš se nezabývá sebereflexí či vyhlídkami do budoucnosti. Aktivně se nevymezuje, často mění své postoje a chování tak, aby byly ve shodě s aktuálními normami skupiny, které je právě členem.

Přejatá identita je charakteristická přijetím závazku bez předešlé ani současné explorace. Mladý člověk přijímá obraz sebe sama i světa bez kritického zhodnocení a pochybností. Toto probíhá prostřednictvím identifikace s konkrétními normami a postoji jeho blízkých osob, vrstevnických skupin či institucí.

Stav nepřítomnosti závazku a zároveň přítomnosti explorace označujeme jako moratorium. Jedinec experimentuje, zkouší si různé role, mění své postoje a hodnoty. Je otevřen nové zkušenosti a přemýšlí o sobě. Nachází se v krizi identity, zažívá pochybnosti a úzkost. Jedinec záměrně, či podvědomě odkládá závazná rozhodnutí a do budoucnosti si ponechává více možností.

Dle Macka (2003) vývojová posloupnost jednotlivých stavů identity není zcela jasná. Marcia (1980) nicméně považuje za žádoucí, aby stav dosažené identity navazoval na období moratoria. Je totiž nezbytné, aby dosažená identita byla výsledkem aktivního hledání, explorační. Rozptýlená identita a předčasně uzavřená identita jsou taktéž potřebnými vývojovými stavy v období dospívání a hledání identity. Zároveň je běžné, že se adolescent nachází v odlišných vývojových fázích v konkrétních oblastech vlastní identity. Tento bouřlivý proces by však měl být v pozdní adolescenci završen dosažením identity.

Zároveň je na místě upozornit na to, že adolescencí tvorba identity nekončí. Pouze se zde tvoří její počáteční struktura, která následně ovlivňuje její další vývoj (Marcia, 1988). Identita se v následujících letech přetváří obdobným postupem jako v období adolescence. Současná identita je zpochybněna, přichází zmatek a moratorium, který po fázi aktivního hledání, explorační, dospěje k reformulaci závazků (Macek, 2006).

1.2.4. Sociálně-kognitivní model identity dle Berzonského

Na Marcii navazuje Michael D. Berzonsky (2004) se svým sociálně-kognitivním modelem identity. Nezaměřuje se na osobnostní charakteristiky osob s různými stavy identity, ale na proces. Tedy na to, jakou roli hrají sociálně-kognitivní strategie při tvorbě identity jedince. Identita slouží jako vztažný rámec pro interpretaci zkušeností a zároveň řídí každodenní adaptaci na životní podmínky. Když se adaptace nedaří, interpretace reality nefunguje, negativní zpětná vazba může vyvolat potřebu částečně revidovat strukturu identity. Model se věnuje právě tomu, jak a proč mladí lidé svou strukturu identity revidují, či se těmto změnám vyhýbají. Adolescenti se při tom spoléhají na různé sociálně-kognitivní orientace zpracování, které Berzonsky nazývá styly identity (Berzonsky, 2004).

Adolescenti s informačním stylem aktivně vyhledávají a reflektují relevantní informace o své osobě. Rádi se objevují a poznávají. Jsou zdravě kritičtí ke svým konstruktům o své osobě a v případě nesouhlasné zpětné vazby jsou ochotni po uvážení revidovat určité aspekty své identity. Tento náročný postup vede ke konstruktivnímu modelu identity, který se skládá z poměrně dobře diferencovaných přesvědčení o vlastní identitě.

Oproti tomu adolescenti s normativním stylem si již existující přesvědčení o své osobě pevně chrání a brání se informacím, které by mohly znejistit jejich základní hodnoty a přesvědčení. Špatně snášejí nejednoznačnost a mají vysokou potřebu mít představu o sobě i světě konzistentní a neměnnou. Tento intuitivní či automatický přístup ke konstrukci vlastní

identity vede k rigidně organizované představě o sobě, složené z konstruktů odolných změnám.

Vyhýbavý (difúzní) styl je charakteristický oddalováním a vyhýbáním se vymezení sebe sama. Lidé s tímto stylem identity odmítají konfrontaci s rozhodováním, osobními problémy, i řešení konfliktů identity. Tato rozhodnutí a konflikty ale nelze jen tak přejít, a tak je následně člověk nucen přece jen nějak reagovat. To vede ke krátkodobé změně chování, která je ale spíše snahou vyhovět okolí a vyhnout se nepříjemnostem než důsledkem revize identity. Toto vyhýbání se zpracování informací o sobě vede k roztržitěné, nekonzistentní nebo vyprázdněné sebesteorii. Tyto nedostatky jsou pak zalepovány příjemnými povrchními zážitky, nakupováním nepotřebného zboží, chválou od ostatních a podobně (Berzonsky, 1999; Berzonsky, 2004).

Berzonsky dále zmiňuje souvislost svých stylů identity s Marciovými pozicemi či stavy identity. Informační styl je typický pro stav dosažené identity a moratoria. Normativní styl se pojí k přejaté identitě. Vyhýbavý styl je charakteristický pro difuzi identity (Berzonsky, 2004; Berzonsky et al., 2008).

1.3. Experimentace

Období adolescence je obdobím relativní volnosti. Mladý člověk má již dostatek svobody a zároveň je ještě ušetřen povinnostmi spojených s obdobím dospělosti (Vágnerová, 2012). Právě tato volnost dává mladým lidem prostor pro experimentaci, která je pro adolescenta nezbytným prostředkem k nalezení vlastní identity.

Metodou pokusu a omylu nalézají adolescenti svoji životní cestu. Mění své názory, zájmy, vyhledávají nevšední zážitky (Skorunková, 2013). Experimentují se svou sexualitou, náboženstvím i dalšími oblastmi svého života (Říčan, 2004). Adolescenti také experimentují s různými rolemi. Rychlé střídání rolí umožňuje adolescentům vyzkoušet si různé způsoby chování, zastávat různá přesvědčení a světonázory. Zároveň pak mohou zhodnotit, zda si roli ponechají, modifikují ji, či ji odmítnou úplně (Erikson, 2015).

Experimentace s vlastním sebevymezením i různými způsoby chování je užitečná. Adolescenti však mají realitou nepodložený pocit odolnosti vůči různým rizikům a tendenci překračovat hranice a vlastní limity, někdy až sebezničujícím způsobem (Vágnerová, 2012). Potřeba riskovat a vyhledávat vzrušující zážitky je nejvíce přítomná v období mezi

čtrnáctým a šestnáctým rokem věku. Toto chování můžeme vysvětlit zvýšením hladiny dopaminu a zároveň nedostatečným vyvinutím prefrontální kůry řídící seberegulační mechanismy, které by riskantní tendence tlumily (Steinberg, 2004). Sebekontrola může být taktéž blokována emočními výkyvy, které k období adolescence nesporně patří. Ke konci období adolescence nicméně dochází k hormonálnímu vyrovnání a adaptaci organismu na pohlavní dospělost, což je doprovázeno stabilizací emočního prožívání i volní autoregulace (Vágnerová, 2012).

1.4. Vztahy s vrstevníky

Adolescentovi pomáhá k nalezení vlastní identity příslušnost ke skupině vrstevníků. Identifikace s vrstevnickou skupinou mladému člověku umožňuje na přechodný čas překonat nejistotu plynoucí z osamostatňování a hledání vlastní identity. Příslušnost ke skupině zvyšuje sebejistotu a zároveň snižuje individuální zodpovědnost. Skupina taktéž poskytuje dospívajícímu užitečnou zpětnou vazbu. Adolescent si zde ověřuje představu o sobě samém. Srovnává své názory, postoje a chování s chováním, postoji a názory dalších členů skupiny, a logicky tak dospívá k poznání svých odlišností či podobností s ostatními. To mu pomáhá v budování vlastní identity (Vágnerová, 2012).

Potřeba být ve skupině akceptován a získat prestižní postavení je v době adolescence zvýšená, protože snižuje nejistotu, a tak dává větší prostor pro rozvoj sebepojetí. Dosažená pozice ve skupině se taktéž promítne do adolescentovy identity. Pro dosažení žádoucí pozice ve skupině je adolescent ochoten konformně přijímat skupinové normy, hodnoty, názory, upravovat svůj vzhled i měnit životní styl (Vágnerová, 2012).

Vliv vrstevnické skupiny je nejvyšší ve věku patnácti až šestnácti let. V dalších letech se skupina více diferencuje a vytváří se v rámci ní spíše přátelské dvojice (Vágnerová, 2012). Dívky mívají menší počet kamarádek, jejich přátelství jsou hlubší. Chlapci naopak udávají větší počet povrchnějších přátelství (Dijk, Pudelský, & Madarasová Gecková, 2000, in Kováčová, 2008). Přátelství mezi chlapci je založeno především na společných zájmech, u děvčat hraje hlavní roli spíše hlubší emoční naladění (Krejčířová & Langmeier, 2006). Ke konci adolescence dochází k postupnému odpoutávání se od skupiny, stejně tak jako dochází k emancipaci od rodiny (Vágnerová, 2000). Adolescent je v této době již sebejistější a méně spoléhá na normy a názory skupiny (Skorunková, 2013).

Dunphy (1963) popisuje vrstevnické skupiny jako prostředek k dosažení partnerského vztahu. V období pubescence jedinci participují v izosexuálních skupinách. Mezi čtrnácti a patnácti lety dochází k reorganizaci těchto skupin, jejímž výsledkem jsou skupiny smíšené. K této reorganizaci dochází především prostřednictvím heterosexuálního párování mezi vysoce postavenými členy jednotlivých izosexuálních skupin. Tyto smíšené skupiny následně sdružují jedince podobného věku a hodnotové orientace. Členy této skupiny bychom mohli nazvat nejbližšími přáteli adolescenta. Tyto skupiny mají tři až devět členů, nejčastěji šest. Následně dochází k vytvoření davu propojením obvykle tří smíšených skupin. Velikost davu se pohybuje mezi patnácti a třiceti členy, přičemž nejčastější je dav dvacetičlenný. V tomto davu pak dochází k milostnému párování prostřednictvím účasti na různých večírcích, taneční zábavě a dalších aktivitách, jež zprostředkovávají heterosexuální kontakt. V rámci davu nadále zůstává pro členy důležité i členství ve své domovské skupině, ve které především sdílejí a probírají dění v davu. V pozdní adolescenci pak dochází k rozpadu davů, přičemž se vytvářejí skupiny nové, utvořené ze stabilních heterosexuálních milostných dvojic.

1.5. Partnerské vztahy a sexualita v období adolescence

Partnerské vztahy a sexualita jsou pro adolescenty velmi významnými tématy. Nenajdeme snad více frekventované téma adolescentních rozhovorů, než je téma partnerských vztahů. O sexualitě je slyšet o něco méně, což ale neznamená, že nad ní adolescenti nepřemýšlí. Naznačuje to spíše bázeň a nejistotu, která je s tématem sexuality v době hledání sebe sama často spojená.

1.5.1. Navazování partnerských vztahů

První rande se začínají objevovat již kolem dvanácti let věku. Pokusy o vztah se objevují v posledních ročnících základní školy (Janošová, 2008). Většina adolescentních vztahů má spíše charakter experimentu a nemá dlouhé trvání. (Vágnerová, 2012). Například vztah patnáctiletých trvá v průměru čtyři měsíce (Feiring, 1994).

Většina adolescentů nenavazuje vztahy primárně s cílem dlouhodobé udržitelnosti vztahu, či zakládání rodiny, ale s cílem získat zkušenosti s různými partnery či cílem poznat sebe sama prostřednictvím vztahu. Promiskuitní chování je v této době poměrně obvyklé.

Adolescenti experimentují se svou sexualitou, vážnějším vztahům se ale vyhýbají, protože se na ně ještě necítí dostatečně připraveni. Když se partneři střídají nebo je jich více ve stejném časovém období, riziko trvalejší vázanosti se snižuje (Vágnerová, 2012).

Říčan zde hovoří o tzv. polygammím stádiu sexuálního vývoje, kdy se již při zakládání nového vztahu více méně počítá s jeho brzkým rozpadem. Toto promiskuitní chování je v naší kultuře tolerováno a do značné míry i podporováno, pokud nezachází do extrému (Říčan, 2004). Janošová (2008) nicméně upozorňuje, že společnost se staví k sexuálním aktivitám chlapců poněkud liberálněji, než je tomu u dívek. Dívka by měla mít pohlavní styk pouze v rámci dlouhodobého vztahu. Chlapcům je tolerované promiskuitnější chování včetně takzvaných vztahů na jednu noc. Janošová zároveň uznává, že tato tradiční očekávání jsou již typická spíše u obyvatel vesnic a starších generací, než u mladších lidí a obyvatel městských aglomerací.

Těmto očekáváním odpovídají i kritéria výběru partnera. Dívky si partnera většinou vybírají podle méně povrchnějších parametrů než chlapci (Janošová, 2008). Při popisu romantického vztahu dívky komentují spíše mezilidské kvality, chlapci spíše fyzickou přitažlivost (Feiring, 1996).

Prvními objekty milostné náklonnosti nemusí být pouze vrstevníci. Nemale procento adolescentů pocítí milostné vzplanutí k příslušníkům starší generace – učitelům, vedoucím různých kroužků apod. S přibývajícím věkem se však obvykle zaměří spíše na sexuální protějšky ve své věkové kategorii (Janošová, 2008).

Dle Eriksona (2015) je hlavním vývojovým úkolem adolescence hledání vlastní identity, dosažení autonomie a vytvoření osobní hodnotové orientace. Úkolem mladé dospělosti je pak sdílení psychické i fyzické intimity v partnerském vztahu. To potvrzuje Vágnerová (2012), která tvrdí, že dosažení opravdové intimity ve vztahu je možné až ke konci adolescence, kdy má již mladý člověk vymezenou vlastní identitu a je tak schopný sdílet s partnerem jeho pocity, odložit kvůli němu uspokojení vlastních potřeb a skloubit požadavky obou bez toho, že by se jimi cítil ohrožen. Erikson (2002) připouští, že i adolescenti experimentují s partnerskými vztahy, kde se skrze projikování sebe sama do svého partnera o sobě dozívají užitečné informace.

Macek (2003) dále doplňuje, že tato posloupnost – nejdříve nalezení vlastní identity a následně založení dlouhodobého partnerského vztahu, nemusí nutně platit. Zvláště u dívek často dochází ke smíšení obou fází. Značné procento dívek vstupuje do dlouhodobého vztahu

již na počátku adolescence a svou identitu si buduje až následně v jeho průběhu. Dle Vágnerové (2012) přispívá adolescentní vztah k sebepoznání, rozvoji sociálních kompetencí a schopnosti intimity. Partnerský vztah naplňuje potřebu emoční i fyzické blízkosti. Mnohdy ale také saturuje potřebu seberealizace a potvrzení sexuální přitažlivosti pro osoby opačného pohlaví.

Je na místě upozornit na to, že kvalita a vážnost vztahů se v období adolescence prohlubuje a vztahy založené ke konci adolescence jsou již stabilnější. To je dané zejména jistějším vymezením vlastní identity (Vágnerová, 2012).

1.5.2. Sexuální chování v období adolescence

Partnerská přitažlivost motivuje dvojici k postupnému sexuálnímu sblížení. Dalším motivem sexuálních aktivit mladých lidí může být ale i zvědavost a potřeba nezůstat pozadu za ostatními, již sexuálně zkušenými vrstevníky (Janošová, 2008). Vzájemné fyzické objevování obvykle probíhá v následujícím sledu: držení se za ruku, líbání, francouzské polibky, necking, petting, orální sex, a až následně pohlavní styk (Gullotta et al., 2000, in Vágnerová, 2012). K pohlavnímu styku může dojít po několika týdnech, měsících, ale i letech, zvláště u nezletilých dvojic, které s pohlavním stykem vyčkávají déle. Bohužel i přes poměrně velké povědomí mladé generace o možnostech antikoncepce, bývá první pohlavní styk ve srovnání s dalším sexuálním životem častěji stykem nechráněným (Janošová, 2008). Kondom použije zhruba pětina, hormonální antikoncepci kolem 5 % mladistvých (Krejčířová & Langmeier, 2006). Naštěstí zde můžeme pozorovat pozitivní trend české populace nějakou formu účinné antikoncepce při prvním pohlavním styku použít, a tak se pomalým tempem přibližujeme situaci v západních zemích, kde je užití antikoncepce při prvním pohlavním styku běžnější (Weiss & Zvěřina, 2001).

První pohlavní styk je pro adolescenta důležitým mezníkem. Představuje jeden z prožitků symbolizujících přechod do dospělosti (Vágnerová, 2012). K prvním pohlavním stykům dochází průměrně kolem osmnáctého roku nezávisle na pohlaví. Dřívější studie naznačovaly trend k posunu prvního pohlavního styku do mladšího věku. Tento trend se ale v průběhu devadesátých let zastavil. V současné době se zmenšuje rozdíl ve věku prvního koitu mužů a žen a zároveň se zmenšuje věkový rozdíl partnerů. Dříve ženy volily téměř výlučně partnera staršího (Weiss & Zvěřina, 2001).

Většina chlapců uvádí, že jejich motivací k prvnímu pohlavnímu styku byla zejména zvědavost. Dívky zase zdůrazňují cit, který je k tomuto kroku vedl, či uvádějí, že vyšly vstříc chlapci, který na ně naléhal, aby ho neztratily. Dalším motivem je snaha nezůstat pozadu za vrstevníky a neohrozit tak své postavení ve vrstevnické skupině. Často se také objevuje přání mít první zkušenost pohlavního styku již za sebou a zbavit se tak pochybností a nejistot s ním spojených. U chlapců se také vyskytuje tzv. prestižní motiv ulovení dívky (Říčan 2004). Některé výzkumy referují, že adolescenti užívají sexuální aktivitu taktéž k emoční regulaci a sexuální aktivita jim tak pomáhá k rozptýlení či potlačení negativních pocitů (Beamer, Jaccard, Levinson, 1995). Většina mužů uvádí, že iniciátory prvního pohlavního styku byli oba partneri, ženy jako iniciátora uvádějí častěji muže (Weiss & Zvěřina, 2001).

První pohlavní styk hodnotí pozitivněji muži než ženy. Konkrétně pozitivní prožitek uvádí 72 % mužů a 36 % žen. Ženy naopak často uvádějí úzkost, strach z otěhotnění, či pohlavně přenosných chorob, případně výčitky svědomí, nebo stud. Nepříjemné až bolestivé pocity při prvním pohlavním styku uvádí až 45 % žen (Krejčířová & Langmeier, 2006). Orgasmu při prvním koitu dosáhnou čtyři pětiny chlapců a pouze menšina dívek (Janošová, 2008).

Muži jsou ke konci adolescence na vrcholu své sexuální aktivity. To je zapříčiněno zvýšenou produkcí testosteronu v tomto období (Janošová, 2008; Říčan, 2004). Ženy jsou v období adolescence schopny prožít vzrušení i vyvrcholení, ale oboje u nich nastupuje ve výrazně pomalejším tempu než u mužů (Janošová, 2008). Ženy naopak dosahují vrcholu své sexuální aktivity až kolem třicátého roku věku, tedy v období mladé dospělosti (Janošová, 2008; Říčan, 2004).

Dívky v období adolescence vnímají sex spíše jako prostředek k posílení partnerské blízkosti, zatímco pro chlapce je sexuální uspokojení přímo cílem, i když může zároveň naplňovat i další potřeby. První dívčí sexuální zážitky obvykle nebývají doprovázené vyvrcholením, naopak často zklamáním a pocity nejistoty. Fyzické neuspokojení je kompenzováno uspokojením v citové oblasti. Pokud vztahový aspekt sexu chybí, může dojít i k dívčině traumatizaci. Pro chlapce přítomnost vztahu není tolik podstatná. Sex je uspokojivý sám o sobě (Vágnerová, 2012). Náhodného partnera při prvním pohlavním styku uvádí více než 30 % mužů, ale jen 12 % žen (Weiss & Zvěřina, 2001).

I když většina mladých lidí na konci adolescence již prožila pohlavní styk, sexuální aktivity spojené s koitem nejsou v tomto období na denním pořádku. Většinou se jedná o řídké či

jednorázové události. Pouze malý počet mladistvých udává častější či pravidelnější pohlavní styk. Hlavním prostředkem sexuálního uspokojení zůstává nadále masturbace (Říčan, 2004).

Časnou pravidelnou sexuální aktivitu můžeme pozorovat zejména u mladých lidí s vyučením, kteří se stávají dříve ekonomicky i sociálně nezávislími. U studentů vysokých škol je naopak koitus dlouho zastupován pettingem, i když v posledních letech se tyto rozdíly v sexuálním chování pomalu stírají (Krejčířová & Langmeier, 2006). Výzkumy referují korelaci časného zahájení sexuálního života s kouřením cigaret, abúzem alkoholu i účastí na dalších rizikových aktivitách. Vedení sexuálního života je tak jakousi součástí bohémského životního stylu mladistvého (Currie & Todd, 1990, in Krejčířová & Langmeier, 2006). Další významnou roli v brzkém zahájení sexuálního života hraje neuspokojivé rodinné zázemí mladistvého (Krejčířová & Langmeier, 2006).

2. Homosexuální chování heterosexuálně orientovaných jedinců

Tato kapitola přímo vybízí k zahlcení čtenáře informacemi týkajícími se homosexuality, což by bylo jistě zajímavé, avšak nerelevantní vzhledem k tématu bakalářské práce, která se nevěnuje homosexuálně orientovaným jedincům, nýbrž lidem orientovaným heterosexuálně, kteří prožili homosexuální zkušenost. Cílem této kapitoly je tedy popsat nezbytně nutné minimum, které by měl čtenář vědět o homosexuální orientaci, aby pak informace mohl vztahovat k homosexuálnímu chování heterosexuálně orientovaných jedinců. Do této části patří vymezení sexuální orientace a teorie vzniku homosexuální orientace. Další část je pak věnována výzkumům zachycujícím homosexuální chování.

2.1. Sexuální orientace

V současné době neexistuje odborná shoda v definici sexuální orientace. Někteří autoři definují sexuální orientaci dle pohlaví, ke kterému je osoba přitahována. Další ji definují dle sexuálního chování jedince. Třetí možností je pak definice dle subjektivní identifikace daného jedince s konkrétní sexuální orientací (Lehmiller, 2014). V české literatuře se setkáváme nejčastěji s definicí sexuální orientace dle pohlaví, ke kterému je jedinec převážně eroticky přitahován (Hromada, Procházka, & Stehlíková, 1995; Zvěřina, 2003). Weiss (2010, 107) definuje sexuální orientaci jako „*celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený stav výlučné nebo převažující erotické a citové preference osob daného pohlaví*“.

Tradičně se setkáváme s dělením orientace na heterosexuální (většinovou) a homosexuální. Heterosexuálně orientovanými jedinci rozumíme jedince, kteří jsou eroticky přitahováni k osobám opačného pohlaví. Homosexuálně orientovanými jedinci pak jedince, kteří jsou eroticky přitahováni k osobám stejného pohlaví (Hromada et al., 1995; Lehmiller, 2014; Zvěřina, 2003). Pro homosexuálně orientovaného muže užíváme termín gay, pro homosexuálně orientovanou ženu označení lesba (Beňová, 2007). Termín homosexualita byl zaveden poprvé roku 1869 Kárlm Benkertem. V době středověku bylo homosexuální chování nejčastěji označováno nepřesně a hanlivě slovem sodomie, jež zároveň zdůrazňovalo trestnost tohoto chování. Pojem heterosexualita byl poprvé užit až v roce 1923

a zdůrazňoval vedle reprodukční stránky sexuality také její požitkovou či rekreační složku (Weiss, 2010).

Třetí variantou je sexuální orientace bisexuální. Bisexualitou označujeme stav, kdy je jedinec eroticky přitahován rovnoměrně k osobám obou pohlaví (Lehmiller, 2014). Dle Zvěřiny (2003; 2012) je výlučně bisexuálních jedinců extrémně málo. Vysvětluje toto tvrzení tím, že někteří homosexuálové mají tendenci označovat se za bisexuály, aby svou sexuální orientaci učinili přijatelnější pro své okolí. Dle Weisse (2010, 107) „*je bisexuální identita častější u žen, u osob majících sexuální zkušenosti s oběma pohlavími a v adolescenci, kdy souvisí s procesem coming out.*“ Někteří autoři dokonce neuznávají možnost stabilní bisexuální orientace, zdůrazňují její přechodný ráz a označují ji termínem neheterosexuální orientace (Weiss, 2010).

Tato tradiční kategorizace sexuální orientace do dvou, případně tří skupin usnadňuje orientaci v dané problematice, zároveň je však značně omezující. (Beňová, 2007; Hromada et al., 1995; Lehmiller, 2014). Za přesnější a realitě bližší je nazírání na sexuální orientaci jako na kontinuum, protože vlastní sexualita je komplexním a poměrně složitým jevem a lidé obvykle zcela nezapadají do těchto úzce definovaných kategorií (Lehmiller, 2014).

Alfred Kinsey (Kinsey, Pomeroy, & Martin, 1948) za předpokladu vnímání sexuální orientace jako kontinua předkládá následující sedmistupňovou škálu, zahrnující na jedné straně výlučně heterosexuální chování a na straně druhé chování výlučně homosexuální.

- 0 Výlučně heterosexuální
- 1 Většinově heterosexuální, ojediněle homosexuální
- 2 Většinově heterosexuální s významnými homosexuálními zkušenostmi
- 3 Stejněměrně heterosexuální a homosexuální
- 4 Většinově homosexuální s významnými heterosexuálními zkušenostmi
- 5 Většinově homosexuální, ojediněle heterosexuální
- 6 Výlučně homosexuální

Tato škála již umožňuje přesnější identifikaci jedince, jelikož je variabilnější (Lehmiller, 2014). Weiss (2010) zdůrazňuje, že tato škála je vhodná pouze pro popis sexuálního chování, nikoliv sexuální orientace jako takové. Hromada a kol. (1995) naopak považují tuto škálu za platnou i v případě hodnocení erotické přitažlivosti a při sebeidentifikaci s určitou sexuální orientací.

V moderních výzkumech (Badcock et al., 2014; Bebbington et al., 2012; Dodge et al., 2010; Gagnon, Laumann, Michael, & Michaels, 1994; a další) se často setkáváme se zjednodušenou Kinseyho škálou obsahující pouze následující stupně.

- 1 Čistě heterosexuální orientace
- 2 Většinově heterosexuální orientace
- 3 Bisexuální orientace
- 4 Většinově homosexuální orientace
- 5 Čistě homosexuální orientace

Typem sexuální orientace, který zcela boří představy o binárním rozdělení sexuální orientace, je pansexualita. Pansexualitou se rozumí přitažlivost k osobám nezávisle na jejich pohlaví či genderové identitě. Jedná se o širší pojem než bisexualita, která omezuje volbu na osobu mužského, nebo ženského pohlaví (Lehmiller, 2014). Dle Slobody (2016) jsou tito jedinci často označováni za genderově slepé, protože pro ně gender či pohlaví při výběru sexuálního partnera nehraje žádnou roli. Zajímá je osobnost jako taková.

2.2. Teorie vzniku homosexuální orientace

Dosud není zcela jasný mechanismus vzniku homosexuální orientace (Weiss, 2010). Psychogenní teorie, které byly řadu let v popředí, se nikdy nepodařilo dostatečně prokázat (Weiss, 2010; Zvěřina, 2012). Představíme zde proto stručně několik výzkumů svědčících pro biologický, tedy vrozený původ sexuální orientace, a pro doplnění také dva vlivné výzkumy zaměřené bio-psycho-sociálně. Celou kapitolu však uvedeme historickou koncepcí Sigmunda Freuda, jež by byla škoda opomenout.

2.2.1. Historická koncepce Sigmunda Freuda

Sigmund Freud popsal sexuální pud jako zprvu nezávislý na svém sexuálním objektu (Freud, 1926). Dle této teorie je tedy člověk ze své podstaty orientovaný bisexuálně (Lehmiller, 2014; Říčan, 2004). Na rozvoj sexuální orientace mají dle Freuda vliv zážitky v časném dětství, které ovlivní další zaměření libida (Freud; 1926). Izosexuální přátelské vztahy jsou dle této teorie sublimovanou homosexualitou. Motivací pro přechodné homosexuální chování může být např. strach z opačného pohlaví či strach z převzetí zodpovědnosti v rámci heterosexuálního vztahu (Říčan, 2004).

2.2.2. Biologické teorie vzniku homosexuální orientace

Pro biologicky podmíněný vznik homosexuální orientace svědčí studie zaměřené na genetiku. Dle výzkumu Kalmana můžeme u jednovaječných dvojčat častěji pozorovat homosexuální orientaci u obou sourozenců, než souběžný výskyt homosexuální orientace u dvojčat dvojvaječných (Weiss, 2010). V roce 1993 publikoval Hamer studii, kde identifikoval tzv. gen mužské homosexuality Xq28 (Hamer, Hu, Hu, Magnuson, & Pattatucci, 1993).

Další výzkumy naznačují vliv hormonů v perinatálním období. Dle Dörnerovy stresové teorie je příčinou mužské homosexuality nedostatek androgenů v kritickém období perinatálního vývoje. Nedostatek androgenů spojuje s vysokou mírou stresu prožívaného matkou v tomto období. Další teorie vysvětlující ženskou i mužskou homosexualitu naznačují zejména vliv nedostatku enzymů, které se podílejí na tvorbě pohlavích hormonů v perinatálním období (Weiss, 2010).

Výzkum Savice a Lindstroma (2008) referuje souvislost homosexuality se symetrií mozku a počtem nervových spojů v levé či pravé části amygdaly. Mozek gaye se dle tohoto výzkumu blíží mozku heterosexuálně orientované ženy (pravá a levá hemisféra jsou stejně velké a je pozorovatelná velká koncentrace nervových spojů v levé části amygdaly) a mozek lesbičky se podobá mozku heterosexuálně orientovaného muže (jedna hemisféra je větší a více nervových spojů najdeme v pravé části amygdaly).

Další výzkumy ukazují, že homosexuálně orientovaní jedinci mají méně symetrický obličej, než jedinci orientovaní heterosexuálně (Bremme & Hughes, 2011). Homosexuálně orientovaní lidé mají také větší pravděpodobnost býti leváky (Blanchard, Lalumiere, & Zucker, 2000). Další výzkum par referuje souvislost s poměrem délky prsteníčku a ukazováčku (Breedlove, et al., 2000). Z těchto výzkumů tedy můžeme vyvozovat, že homosexuální orientace je především vrozená.

2.2.3. Bio-psycho-sociální teorie vzniku homosexuální orientace

Autorem první teorie, jež zahrnuje taktéž sociální složku, je David Bem. Tato teorie tvrdí, že sexuální orientace není vrozená. Vrozený je dle této teorie náš temperament a s ním i predispozice k preferenci určitých aktivit na úkor aktivit jiných. Dívky tak dle svého temperamentu obvykle inklinují k tzv. dívčím aktivitám a chlapci k aktivitám typicky

mužským. Některé dívky a chlapci však dle svého temperamentu nevyhledávají aktivity typické pro jejich pohlaví, ale naopak tradičně specifické pro pohlaví opačné. Rozdílné zaměření dětí na typicky mužské a typicky ženské aktivity vede k tomu, že si děti začnou uvědomovat odlišnost dětí, které se věnují odlišným aktivitám než oni, a začnou je považovat za něco exotického. Blízkost takto exotické osoby pak vyvolává jakési vzrušení, které však ještě není sexuálního charakteru. Sexuálního rozměru nabývá až v období puberty, kdy se exotický podnět stává podnětem erotickým (Bem, 1996, in Lehmiller, 2014). Tuto teorii podporují výzkumy, ve kterých se ukazuje preference aktivit typických pro opačné pohlaví jako jeden z nejvýznamnějších prediktorů homosexuální orientace (Bailey & Zucker, 1995).

Autorkou poměrně kontroverzní teorie sexuální fluidity je Lisa Diamond, která tvrdí, že ženská sexuální orientace nemusí být natolik biologicky podmíněna jako sexuální orientace mužská. Muži obvykle vyhledávají stabilně objekty určitého pohlaví, objekty ženské touhy jsou však více proměnlivé. Autorka realizovala longitudinální výzkum zahrnující 100 žen, které před začátkem studie uvedly, že prožily minimálně jednu homosexuální zkušenost a identifikovaly se jako homosexuálně či bisexuálně orientované, případně si svou orientací nebyly jisty. Dvě třetiny těchto žen v průběhu desetiletého výzkumu změnilly svou sexuální orientaci. K těmto změnám docházelo obvykle se změnou sexuálního partnera. Autorka toto chování nazvala sexuální fluiditou a popisuje jej jako schopnost, či tendenci upravit svou sexuální orientaci s ohledem na sexuálního partnera, kterého si žena vybere bez ohledu na jeho pohlaví (Diamond, 2008a; 2008b).

2.3. Homosexuální chování

Výzkumy ukazují, že sexuální orientace nemusí jít ruku v ruce se sexuálním chováním (Lehmiller, 2014). Proto je na místě rozlišit homosexualitu jako niternou sexuální orientaci a homosexuální chování, které se může vyskytovat i v opozici k sexuální orientaci (Zvěřina, 2003). Weiss (2010) upozorňuje, že sexuální chování nemá příliš vysokou vypovídající hodnotu při hodnocení sexuální orientace, protože při dostatečné motivaci a určitých podmínkách je mnoho lidí schopno sexuální a někdy i citové reakce vůči osobě, která neodpovídá jejich obvyklé sexuální preferenci (Weiss, 2010). „*Rozhodující pro rozpoznání sexuální orientace jsou erotické představy, sny, fantazie a kvalita erotické citové náklonnosti – zamilovanosti*“ (Weiss, 2010, 107).

Dle Weisse (2010) prožilo heterosexuální zkušenost 60 % homosexuálních mužů a 75 % lesbických žen. Často se jednalo o jedince, kteří ještě neprošli procesem coming outu. Zvěřina (2012) dále připomíná homosexuální styky heterosexuálně orientovaných vězňů, kteří se nesetkávají s osobami opačného pohlaví, a homosexuální prostituci, kterou často provozují heterosexuálně orientovaní jedinci. Výzkumy (viz dále) ukazují, že množství lidí, kteří zažili homosexuální kontakt, a přitom nebyli homosexuálně orientovaní, není malé. Z tohoto si dovolím usuzovat, že se nejedná pouze o hraniční případy vězňů, kteří nemají jinou alternativu sexuálního objektu, či případy prostituce, ale také značné množství lidí, kteří si tuto zkušenost dobrovolně zvolili. Například dle bakalářské práce Terezy Lavičkové (2013) motivuje heterosexuální ženy k homosexuálnímu chování zejména touha zkusit něco nevěšedního, obvykle za velkého přičinění alkoholu. Neobvyklé není ani tzv. hecování sázkou. K tomuto kontaktu dochází s kamarádkou, kterou žena dobře zná a připadá jí fyzicky atraktivní.

V následující části si představíme vybrané výzkumy věnující se homosexuálnímu chování. Nejprve uvedeme historicky významný výzkum Alfréda Kinseyho, následovat budou výzkumy publikované v zahraničí a nakonec výzkumy české. Data uvedená v těchto výzkumech mohou být již částečně zastaralá, avšak současnější data získaná na reprezentativních vzorcích nejsou dostupná, proto se budeme muset spokojit s níže uvedenými.

2.3.1. První velký výzkum sexuálního chování

První velký výzkum sexuálního chování byl proveden Alfredem Kinsey a jeho spolupracovníky ve třicátých a čtyřicátých letech dvacátého století v USA. Výzkum byl proveden na vzorku větším než 18 tisíc lidí a jeho výsledky byly publikovány v letech 1948 a 1953 (Weiss & Zvěřina, 2001). Níže uvádím výsledky tohoto výzkumu.

Sexuální přitažlivost k osobě stejného pohlaví uvádí 28 % žen a zhruba 50 % mužů. Sexuální kontakt s osobou stejného pohlaví udává 20 % žen a cca 50 % mužů. Homosexuální kontakt s dosažením orgasmu referuje 13 % žen a 37 % mužů.

Z respondentů, kteří zažili homosexuální zkušenost, udává pouze jednoho nebo dva homosexuální partnery 71 % žen a 51 % mužů. Zhruba 4 % žen a 22 % mužských respondentů uvádí více než 10 sexuálních partnerů stejného pohlaví.

Ženský homosexuální kontakt zahrnuje často líbání a tělesný dotyk, obvykle dochází také k pettingu. K homosexuálnímu styku zahrnujícímu genitální oblast pak dochází v pozdější fázi vztahu, či k němu nedojde vůbec. Mužský homosexuální kontakt se značně liší. Dochází zde stejně tak k pettingu, ale líbání a tělesná blízkost zde není obvyklá. Téměř ve všech případech mužský homosexuální kontakt zahrnuje oblast genitálií.

Na škále homosexuálního chování (viz str. 23) se v kategorii 1, tedy „většinově heterosexuální, ojedinele homosexuální“, umístilo 11–20 % žen a 18–42 % mužů. Do kategorie 2, tedy „většinově heterosexuální s významnými homosexuálními zkušenostmi“, spadalo 6–14 % žen a 13–38 % mužů (Gebhard, Kinsey, Pomeroy, & Martin, 1953). Právě do těchto kategorií by také měli spadat respondenti zahrnutí ve výzkumu této bakalářské práce.

Kinsey odhadoval, že 4 % populace jsou celoživotně exkluzivně homosexuální (Kinsey et al., 1948). Toto tvrzení se následně zažilo v odborné i laické veřejnosti (Hromada et al., 1995; Weiss & Zvěřina, 2001).

Bohužel nemůžeme dnes Kinseyho poznatky považovat za relevantní. Důvodem jsou metodologické nedostatky výzkumu, zejména nedostatečná reprezentativnost zkoumaného souboru vzhledem k tehdejšímu americkému obyvatelstvu, která by umožnila zobecnění na širší populaci (Lehmiller, 2014; Weiss & Zvěřina, 2001).

2.3.2. Zahraniční výzkumy sexuálního chování

V Národním průzkumu zdraví a sociálního života, publikovaném v USA v roce 1994 a zahrnujícím respondenty starší osmnácti let, odpovědělo 2,8 % mužů a 1,4 % žen, že se necítí být heterosexuálně orientovaní. Tedy, že se cítí býti orientovaní homosexuálně či bisexuálně. V téže studii uvedlo sexuální kontakt s osobou stejného pohlaví ve věku osmnácti let a později 5 % mužů a 4 % žen. Tento výzkum obsahoval také škálu zaměření sexuální přitažlivosti. Sexuální přitažlivost výlučně k osobám opačného pohlaví uvedlo 98,3 % mužů a 95,6 % žen. Sexuální přitažlivost orientovanou převážně na opačné pohlaví uvedlo 2,6 % mužů a 2,7 % žen. Sexuální přitažlivost rovnoměrně k oběma pohlavím uvedlo 0,6 % mužů a 0,8 % žen. Sexuální přitažlivost orientovanou převážně na stejné pohlaví uvedlo 0,7 % mužů a 0,6 % žen. Sexuální přitažlivost výlučně k osobám stejného pohlaví uvedlo 2,4 % mužů a 0,3 % žen (Gagnon et al., 1994).

Národní výzkum sexuálních postojů a životního stylu Natsal, realizovaný v Anglii, nám umožňuje srovnat výsledky dvou vln tohoto výzkumu, a to konkrétně dat z roku 1990 a z roku 2000. V roce 1990 sexuální zkušenost s osobou stejného pohlaví uvedlo 5,7 % žen a 6,3 % mužů. V roce 2000 tuto zkušenost uvedlo 9,7 % žen a 8,4 % mužů. To představuje výrazný nárůst výskytu této zkušenosti u obou pohlaví, či můžeme tuto změnu přisoudit větší odvaze tuto zkušenost přiznat. Výskyt homosexuální zkušenosti byl nižší u lidí se základním vzděláním. Nejvíce byla homosexuální zkušenost referovaná obyvateli Londýna (Erens, Field, McManus, & Prescott, 2001).

Taktéž v Anglii byl proveden v roce 2007 Národní výzkum, zahrnující 7 766 občanů ve věku minimálně šestnácti let. Jako výlučně heterosexuální se zde identifikovalo 94,6 % mužů a 94,4 % žen. Jako většinově heterosexuální se zde identifikovala 3,4 % mužů a 4 % žen. Bisexuální orientaci uvedlo 0,5 % mužů a 1 % žen. Většinově homosexuální orientaci uvedlo 0,3 % mužů a 0,1 % žen. Výlučně homosexuální orientaci referovalo 1,1 % mužů a 0,4 % žen. Respondenti byli taktéž dotazováni na sexuální partnery. Většinově partnera opačného pohlaví, tedy alespoň jednoho partnera stejného pohlaví s převahou partnerů opačného pohlaví, uvedla 2 % mužů a 4 % žen. Z těchto respondentů se cca 40 % identifikovalo jako výlučně heterosexuálně orientovaní a 46 % jako převážně heterosexuálně orientovaní (Bebbington et al., 2012).

V letech 2012 a 2013 byla v Austrálii realizována studie popisující četnost a kontext homosexuální zkušenosti australských občanů. Výzkum byl realizován prostřednictvím telefonických rozhovorů, které dokončilo celkem 20 094 mužů a žen ve věku starším šestnácti let. Z mužských respondentů se 96,9 % identifikovalo jako heterosexuálně orientovaní, 1,9 % jako homosexuálně orientovaní a 1,3 % jako bisexuálně orientovaní. Z heterosexuálně orientovaných mužských respondentů prožilo homosexuální pohlavní styk 2,1 % jedinců, z toho 1,5 % pouze s jedním partnerem. Heterosexuální orientaci referovalo 97,2 % žen. Homosexuální orientaci uvedlo 1,1 % žen a bisexuální orientaci 1,6 % žen. Homosexuální pohlavní styk prožilo 5,7 % heterosexuálně orientovaných respondentek. Z toho 3,5 % s jednou partnerkou. K první homosexuální zkušenosti heterosexuálně orientovaných mužů i žen došlo nejčastěji v období mezi šestnácti a dvaceti lety. Celkově prožilo během svého života homosexuální zkušenost 6,5 % mužů a 13,5 % žen nezávisle na jejich sexuální orientaci (Badcock et al., 2014).

Výzkumy sexuálního chování naznačují značný nepoměr mezi sexuální orientací a sexuálním chováním. Neheterosexuální orientace, tedy čistě homosexuální, většinou homosexuální či bisexuální orientace, je v těchto výzkumech uváděna v mužské populaci v 1,9 % až 3,2 % případů a v ženské v 1,4 % až 2,7 % případů. Oproti tomu sexuální zkušenost s osobou stejného pohlaví je uváděna v mužské populaci v 5 % až 8,4 % případů a v ženské populaci ve 4 % až 13,5 % případů (Badcock et al., 2014; Bebbington et al., 2012; Erens et al., 2001; Gagnon et al., 1994). Výzkumy, které referují výskyt homosexuálního chování u heterosexuálně či převážně heterosexuálně se identifikujících respondentů, referují toto chování u 1,7 % či 2,1 % mužů a 3,4 % či 5,7 % žen (Badcock et al., 2014; Bebbington et al., 2012). Právě tento nepoměr se pokouší vysvětlit praktická část této bakalářské práce, úžeji zaměřená na populaci adolescentů.

2.3.3. České výzkumy sexuálního chování

První výzkum zahrnující problematiku homosexuálního chování na území České republiky byl realizovaný Sociologickým ústavem AV ČR na 2 600 respondentech. V tomto šetření uvedlo homosexuální zkušenost 2,5 % respondentů (Holub & Tuček, 1994, in Weiss & Zvěřina, 2001).

Další výzkum byl realizován v roce 1994 a zahrnoval reprezentativní vzorek pražských mladistvých ve věku 15 až 29 let čítající téměř 1000 respondentů. V tomto výzkumu referovalo homosexuální styk 3,2 % mužů a 4,1 % žen (Kučera, Svěráková, & Weiss, 1995).

Weiss a Zvěřina realizovali v letech 1993, 1998, 2003 a 2008 reprezentativní výzkum sexuálního chování v ČR formou dotazníkového šetření. K dispozici máme pouze výsledky z let 1993, 1998 a 2003. Mužští respondenti uváděli homosexuální orientaci či nejistotu v sexuální orientaci v roce 1993 v 1,8 % případů a v roce 1998 ve 2,5 % případů. V roce 2003 přibyla na výběr volba bisexuální orientace, kterou zvolilo 12,5 % mužů. V roce 1993 se identifikovala jako bisexuální, či si nebyla jista svou sexuální orientací, 2,3 % žen, v roce 1998 2,6 % žen. V roce 2003 se jako bisexuální identifikovala necelá desetina žen (Weiss & Zvěřina, 2001; Weiss, 2010).

Výše uvedený výzkum reflektuje také výskyt homosexuálního chování. Homosexuální kontakt byl mužskými respondenty referován ve 3,4–6,2 % případů. Ženy sexuální kontakt se ženou uvedly v 2,6–6 % případů. Ve více než polovině případů se jednalo o jednorázovou homosexuální zkušenost, která se v průběhu dosavadního života neopakovala. Díky

opakování této studie můžeme pozorovat nárůst uváděného homosexuálního chování i uváděné homosexuální orientace respondenty. Weiss a Zvěřina však tento nárůst nevysvětlují nárůstem výskytu tohoto chování v české společnosti, ale spíše zvýšenou ochotou respondentů toto chování přiznat (Weiss & Zvěřina, 2001; Weiss, 2010).

3. Homosexuální chování v období adolescence

Pokud se zabýváme homosexualitou dospívajících, je zcela nezbytné rozlišovat mezi homosexuálním chováním a homosexuální orientací (Polášková, 2012). Jak ale k tomuto rozlišení dojít? Nabízelo by se jasně identifikovat homosexuálně orientované adolescenty. Dříve panovalo přesvědčení, že homosexuálně orientovaní jedinci budou mít více méně obdobnou trajektorii vývoje sexuálního chování a rozpoznávání své sexuální orientace. Ukazuje se však, že vývoj těchto jedinců se individuálně liší ve věku prvního pocítění přitažlivosti k osobě stejného pohlaví, ve věku prvního sexuálního kontaktu s osobou stejného pohlaví i časem identifikace s homosexuální orientací. Sexuální vztahy homosexuálně orientovaných adolescentů jsou také značně rozmanité. Velké rozdíly panují stejně tak v jejich otevřenosti ohledně vlastní sexuální orientace směrem k rodinným příslušníkům a přátelům (Diamond & Savin-Williams, 2003). Toto odlišení je tedy více než náročné. Snad jako jediný ukazatel naznačující, zda se adolescent utvrdí v homosexuální orientaci, se ukazuje vyšší četnost sexuálních kontaktů s osobou stejného pohlaví u homosexuálně orientovaných adolescentů než u adolescentů heterosexuálních, kde se obvykle jedná o jednorázovou, či jen několikrát opakovanou zkušenost (Diamond, 2003). Spoléháme se proto zejména na sexuální identifikaci těchto jedinců v období dospělosti.

V této kapitole rozebereme homosexuální chování homosexuálně i heterosexuálně orientovaných adolescentů. Následně se zaměříme na výzkumy věnující se tématu homosexuálního chování adolescentů. Poslední část bude věnována dosud nejpodrobnějšímu výzkumu zaměřenému na homosexuální zkušenost heterosexuálně orientovaných jedinců. Tato studie byla provedena na souboru vysokoškoláků, jenž se věkově překrývá s adolescencí jen částečně, avšak pro svou podrobnost a podnětnost má v této kapitole své místo.

3.1. Homosexuální chování homosexuálně orientovaných adolescentů

Homosexuální identita se formuje již v časném dětství. Proces coming outu, tedy „*proces rozpoznání, sebeuvědomění, přiznání své sexuální orientace a schopnost sdělit ji důležitým osobám*“ (Procházka, 2002, 26), začíná obvykle v období puberty (Procházka, 2002). Jeho průběh je však především úkolem adolescence, jež je obdobím hledání vlastní identity

(Magrader & Waldner, 1999). U mužů dochází k rozpoznání homosexuální orientace nejčastěji mezi dvanácti a šestnácti lety, ve věku osmnácti let si je své homosexuální orientace vědomo již 85 % gayů (Günther, 1988, in Procházka, 2002). Dívky dochází k uvědomění si homosexuální orientace v průměru o něco později než chlapci (Procházka, 2002). Zatímco u homosexuálně orientovaných žen dochází obvykle nejprve k homosexuální či bisexuální identifikaci a až následně k homosexuálnímu kontaktu, u gayů či bisexuálně orientovaných mužů často pozorujeme homosexuální kontakt již v období jeden až dva roky před identifikací s menšinovou sexuální orientací (Diamond & Savin-Williams, 2000). Mužské homosexuální kontakty jsou častěji jednorázové bez výrazné citové složky. Ženské jsou naopak déle trvající, častěji spojené s emoční blízkostí a vztahem bez nutnosti zahrnutí sexuální složky (Diamond & Savin-Williams, 2003).

3.2. Homosexuální chování heterosexuálně orientovaných adolescentů

Z vývojového hlediska můžeme předpokládat, že homosexuální experimentace heterosexuálně orientovaných adolescentů pomáhá těmto jedincům k utvrzení v jejich heterosexuální orientaci (Diamond & Savin-Williams, 2004). Prožití i několika homosexuálních kontaktů nemůže zapříčinit změnu heterosexuální orientace na homosexuální. Spíše může probudit latentní homosexuální sklon z dětství (Říčan, 2004), k čemuž u heterosexuálně orientovaných jedinců nedojde. Výzkum Bancrofta (1990, in Diamond & Savin-Williams, 2003) naznačuje, že homosexuální chování může být projevem zvědavosti a potřeby experimentace, stejně tak však může být důsledkem tlaku okolí.

Vágnerová popisuje homosexuální experimentaci jako přechodnou fázi k získání sexuálních zkušeností (Vágnerová, 2012). „*Tento způsob sexuální experimentace lze chápat jako transformaci autoerotiky zaměřením na vnější objekt, který je podobný.*“ (Vágnerová, 2012, 438). Jan Kulhánek ze své klinické praxe popisuje případy heterosexuálně orientovaných adolescentů, kteří v průběhu dospívání pocítili erotickou přitažlivost k osobě stejného pohlaví, která pramenila z potřeby velké emoční blízkosti. Erotický kontakt s osobou opačného pohlaví je v období adolescence stále ještě opředen mnoha obavami, a tak nenaplněná potřeba blízkosti může najít uspokojení v sexuálním kontaktu s osobou stejného pohlaví (Kulhánek, nedatováno). Někteří odborníci nazírají na homosexuální

experimentaci jako na zkušenost, která potenciálně zkvalitňuje přátelské vztahy s osobami téhož pohlaví (Říčan, 2004).

Homosexuální chování se vyskytuje častěji u heterosexuálně orientovaných dívek než u heterosexuálně orientovaných chlapců. (Diamond & Savin-Williams, 2003; Kulhánek, nedatováno) To můžeme vysvětlit větší společenskou tolerancí k vzájemnému dotyku mezi ženami než k dotyku mezi muži. Vzájemný fyzický kontakt je tak pro dívky přirozenější než pro chlapce (Kulhánek, nedatováno).

Tuto část uzavřeme myšlenkou Pavla Říčana, který tvrdí, že erotický vývoj jedince, kterému není dovoleno ani na okamžik tápat mezi heterosexuální a homosexuální orientací, je vždy o něco ochuzen, minimálně o část své spontaneity. Na druhé straně vybízení dospívajících k vyzkoušení opravdu všech možností sexuality taktéž není šťastnou cestou. Naopak tento tlak může znejistit či zatížit jejich ještě nezralou osobnost (Říčan, 2004).

3.3. Výzkumy homosexuálního chování v období adolescence

Je obtížné určit, kolik adolescentů prožilo homosexuální zkušenost, jelikož je nedostatek studií věnujících se této problematice. Data se dozvídáme převážně z výzkumů zaměřených na dospělou populaci, obsahujících méně rozsáhlý vzorek adolescentů. Navíc ve spoustě států nejsou tendence tyto aktivity zkoumat ani u dospělé populace, protože se jedná o tabuizované a případně i perzekvované chování (Pearson & Wilkinson, 2013). Pro přehlednost je v této kapitole uveden nejdříve historický výzkum Alfreda Kinseyho a následují novější studie věnující se tomuto tématu alespoň okrajově. Tyto studie byly publikovány v letech 2007 až 2013, je tedy pravděpodobné, že skutečnost, kterou výzkumy referují, se v uplynulém čase lehce pozměnila, avšak novější studie na toto téma nejsou bohužel k dispozici. Na závěr je pak uvedena studie z roku 2018, která mapuje problematiku homosexuálního chování heterosexuálně orientovaných jedinců hlouběji. Tato studie se zaměřuje na vysokoškolské studenty a věkově se tak s adolescenty překrývá jen částečně, avšak jedná se o jedinou takto podrobnou studii na dané téma.

3.3.1. Kinseyho historický výzkum homosexuálního chování adolescentů

Dle Kinseyho hlásilo v patnácti letech věku zkušenost se sexuálně – citovou náklonností k osobě stejného pohlaví 10 % dívek, ve věku dvaceti let jich tuto náklonnost udávalo již cca 17 %. Sexuální kontakt s osobou stejného pohlaví uvedla 4 % patnáctiletých dívek, s dosažením orgasmu pak 2 %. Ve dvaceti letech věku uvádí zkušenost homosexuálního kontaktu cca 9 % žen, s dosažením orgasmu pak zhruba 3 % žen. (Gebhard et al., 1953)

Pravděpodobnost zkušenosti sexuálního kontaktu spojeného s orgasmem s osobou stejného pohlaví je u žen přímo úměrná s dosaženým nejvyšším vzděláním ve třiceti letech věku. Zajímavé ale je, že v období mezi patnácti a dvaceti lety se nejčastěji homosexuální zkušenost zakončená orgasmem vyskytuje u dívek, které ve věku třiceti let mají ukončený pouze nejnižší stupeň vzdělání, tedy vzdělání základní. Nejvíce homosexuálních zkušeností dívky sbírají ve věku 15 až 18 let (Gebhard et al., 1953)

Homosexuální kontakt hlásí zhruba 28 % patnáctiletých chlapců, ve dvaceti letech pak téměř 40 %. Zkušenost homosexuálního pohlavního styku s dosažením orgasmu uvádí 22 % dvacetiletých mužů. Nejvyšší výskyt homosexuálního chování je u středoškoláků, kteří již dále nepokračují na vysokou školu (Kinsey et al., 1948).

Je na místě opět zdůraznit, že vzorek Kinseyho výzkumu není reprezentativní (Lehmiller, 2014; Weiss & Zvěřina, 2001). Zároveň bych ráda připomněla, že s pokrokem doby a změnou společenských poměrů by bylo naivní se domnívat, že tyto statistiky budou platné i v dnešní době.

3.3.2. Výzkumy homosexuálního chování adolescentů

V Americké národní studii zdraví a sexuality zahrnující 840 adolescentů ve věku 14 až 17 let se 96,1 % chlapců a 90,6 % dívek identifikovalo jako heterosexuálně orientovaní. Homosexuální orientaci uvedlo 1,8 % chlapců a 0,2 % dívek. Bisexualitu uvedlo 1,5 % chlapců a 8,4 % dívek. V dospělé populaci (více než 5000 respondentů) se oproti tomu identifikovalo jako heterosexuálně orientovaní 92,2 % mužů a 93,1 % žen. Homosexuální orientaci referovalo 4,2 % mužů a 0,9 % žen. Bisexuální orientaci uvedlo 2,6 % mužů a 3,6 % žen. (Dodge et al., 2010). Dívky v adolescentním věku tedy referovaly výrazně častěji neheterosexuální orientaci než chlapci. V dospělosti však neheterosexuální orientaci

uvedlo o necelé procento více mužů než žen. Zároveň můžeme pozorovat tendenci adolescentních dívek uvádět bisexualitu, která však v období dospělosti již v tak velkém zastoupení uváděna není. Chlapci uvádí bisexuální orientaci minimálně. K homosexuální orientaci se hlásí výrazně více chlapců než dívek, což odpovídá i zastoupení v dospělém populačním vzorku.

V Národní průzkumu růstu rodiny realizovaném v USA v letech 2006 až 2008 odpovídali mimo jiných i respondenti ve věku 15–19 let. Homosexuální zkušenost uvedlo 11 % dívek, z toho 7,1 % referovalo orální sex. Homosexuální zkušenost uvedlo 2,5 % chlapců, z toho orální sex 2,2 % a anální sex 1,2 %. Čísla jsou uváděna nezávisle na sexuální orientaci respondentů (Copen et al., 2011).

V Americké národní longitudinální studii zdraví adolescentů zahrnující 7 620 respondentů uvedlo přitažlivost ke stejnému pohlaví 6,5 % dívek a 9,6 % chlapců. Sexuální kontakt uvedlo 4,5 % dívek a 2,2 % chlapců. Vztah s osobou stejného pohlaví uvedlo 5,4 % dívek a 3,5 % chlapců. Z těchto respondentů se pak v období mladé dospělosti identifikovalo jako čistě heterosexuálně orientovaní 78,7 % žen a 93,5 % mužů a jako převážně heterosexuálně orientovaní 16,4 % žen a 3,7 % mužů (The national longitudinal study of adolescent health, in Pearson & Wilkinson, 2013).

V Kolumbijském výzkumu zdraví adolescentů zahrnujícím více než 280 000 studentů, uvedlo 1 % studentů a studentek, kteří se identifikovali jako čistě heterosexuálně orientovaní, homosexuální kontakt v průběhu posledního roku. Studentů, kteří se identifikovali jako převážně heterosexuálně orientovaní, uvedlo homosexuální kontakt v průběhu posledního roku 5 %. Studentky, které se identifikovaly jako převážně heterosexuálně orientované, uváděly homosexuální kontakt v posledním roce v 9 % případů (Homma, Poon, Saewyc, Smith, & Wang, 2007).

3.3.3. První podrobný výzkum homosexuálního chování heterosexuálně orientovaných jedinců

První podrobný výzkum zaměřený na homosexuální chování heterosexuálně orientovaných jedinců byl realizován v USA na 24 000 vysokoškolských studentech. Data byla sbírána v letech 2005 až 2011 a výzkum publikován v roce 2018. Výzkumnice Arielle Kuperberg a Alicia M. Walker identifikovaly 695 studentů a studentek, kteří svůj poslední sexuální

kontakt prožili s osobou stejného pohlaví. Jednalo se o 3 % vysokoškolských studentů. Z těchto studentů se pak jako heterosexuálně orientovaní identifikovalo 11,8 % studentů a 24,7 % studentek – následující uvedená data se týkají těchto respondentů.

Pouze líbání či dotyky na horní části těla uvedlo 29 % respondentů a 49 % respondentek. Mužský sexuální kontakt zahrnoval v 51 % vzájemnou masturbaci, v 54% orální sex a v 17 % anální sex. Ženský sexuální kontakt zahrnoval vzájemnou masturbaci ve 23 %, orální sex ve 22 % a vaginální styk pouze ve 4 % případů.

Mužští respondenti svého sexuálního partnera znali ve 41 % případů jen trochu, ve 32 % celkem dobře, v 18 % velmi dobře a v 11 % případů téměř vůbec. Ženské respondentky znaly své sexuální partnerky v 37 % případů velmi dobře, ve 34 % případů jen trochu, v 18 % případů celkem dobře a v 11 % případů téměř vůbec. Homosexuální kontakt realizovalo na veřejném místě 10 % mužských respondentů a 29 % respondentek.

Tohoto aktu litovalo 13 % mužů a 14 % žen. Potěšeno touto zkušeností bylo 19 % mužů a 44 % žen. Zájem o opakování tohoto aktu uvedlo 43 % mužů a 47 % žen. Střízlivých bylo během této zkušenost pouze 4,3 % mužů a 3,9 % žen. Drogu před nebo v průběhu tohoto aktu užilo 18 % mužů a 7 % žen.

Více než 60 % respondentů zastávalo liberální politické názory. Chlapci byli častěji součástí izosexuálních přátelských skupin. Svůj poslední dlouhodobý vztah sdílelo s osobou stejného pohlaví 70 % studentů a 13 % studentek.

Výzkumnice na základě statistické analýzy dat sestavily několik typů heterosexuálních studentů realizujících homosexuální chování. První skupinu tvořili studenti a studentky, jejichž chování bychom mohli nazvat experimentací. K homosexuálnímu aktu obvykle docházelo v soukromí. Tito respondenti neměli negativní postoje k homosexualitě a většinou nebyli věřící. Tuto skupinu dělíme na tři podskupiny.

První podskupina s označením „ti co chtějí více“ zahrnovala 29 % heterosexuálně orientovaných respondentů. Tito respondenti byli z homosexuální zkušenosti nadšení, byli v téměř 60 % ochotní navázat vztah s homosexuálním partnerem a byli nejvíce nakloněni análnímu či vaginálnímu kontaktu s osobou stejného pohlaví. Necelých 70 % těchto respondentů realizovalo s homosexuálním partnerem nějakou formu genitálního kontaktu. Necelá polovina těchto respondentů pila alkohol před tímto kontaktem nebo v době jeho průběhu.

Druhou podskupinu „opilí a zvědaví“ zahrnující 22 % respondentů představovali respondenti, kteří v 95 % případů neměli žádnou předchozí homosexuální zkušenost a často referovali pití velkého množství alkoholu. Tito jedinci se také často označovali za politicky liberální a liberální byli taktéž v otázce předmanželského sexu. Jejich homosexuální kontakt nejčastěji ze všech skupin zahrnoval genitální kontakt – v 80 % případů. O navázání partnerského vztahu s homosexuálním partnerem neměl zájem téměř nikdo z této skupiny. Tito respondenti ze svého zážitku často nebyli nadšení a 23 % dokonce referovalo, že si ho neužili vůbec. Tato skupina také nejčastěji, tedy ve 34 % případů, uváděla, že svého sexuálního partnera neznala téměř vůbec.

Třetí podskupinu nazvanou „malé potěšení“ tvořilo pouze 9 % respondentů. Svůj název nese kvůli tomu, že 81 % těchto respondentů uvedlo, že si homosexuální zkušenost užili velmi málo a téměř nikdo neměl zájem o navázání vztahu s homosexuálním partnerem. Tato skupina nebyla politicky liberální, ale ani extrémně konzervativní. Tito respondenti pili alkohol umírněněji a byli v sexuální aktivitě nejzdrženlivější – v 82 % případů došlo pouze k polibkům na ústa, či k dotykům v horní části těla. Všichni znali své sexuální partnery celkem dobře, či velmi dobře.

Druhou skupinu tvořilo 21 % respondentů a byla nazvaná skupinou „možná pro pozornost“. Tato skupina obsahovala pouze ženy. Více než dvě třetiny z nich byly ve věku osmnácti let. Téměř všechny tyto sexuální kontakty byly realizovány na společenské akci za účasti přihlížejících. Tyto respondentky byly často velmi opilé a žádná z nich neměla předchozí zkušenost s vaginálním sexem se ženou. V 91 % případů se jednalo pouze o líbání, či osahávání prsou a hýždí. Necelých 10 % udávalo zájem o vztah se sexuální partnerkou. Sexuální kontakt si velmi užilo 31 % respondentek. Respondentky byly velmi liberální a zastoupení věřících bylo v této skupině nejnižší.

Třetí skupinu zvanou „milující, ale náboženství“ zahrnující 12 % respondentů tvořili respondenti, kteří byli pravděpodobně homosexuálně či bisexuálně orientovaní, ale jejich náboženská přesvědčení jim neumožňovala se jako neheterosexuálně orientované identifikovat. Tuto skupinu tvořily z 92 % ženy. Tito respondenti si homosexuální kontakt v 78 % velmi užili a v 71 % také projevíli zájem o partnerský vztah se sexuálním partnerem stejného pohlaví. Respondenti v 51 % případů uváděli, že náboženství formuje jejich pohled na homosexualitu, a častěji také referovali návštěvy bohoslužeb. Necelé dvě třetiny této

skupiny byly ve věku osmnácti let. V této skupině bylo nejméně časté pití alkoholu během sexuálního kontaktu.

Čtvrtá skupina zvaná „není to to, kým bych mohl být“ obsahovala 7 % respondentů a byla z 98 % tvořena muži. Jednalo se o respondenty se zvnitřněnou heterosexuální orientací. Tato skupina se vyznačovala velkým vlivem náboženského přesvědčení na jejich postoj k homosexualitě, konkrétně v 87 % případů. Téměř všichni tito respondenti považovali homosexualitu za něco špatného. Tím se také lišili od třetí skupiny, v níž tyto postoje nebyly natolik výrazné. Tito respondenti se označovali nejčastěji jako politicky konzervativní. Homosexuální zkušenost si tito respondenti obvykle užívali jen trochu či vůbec (Kuperberg & Walker, 2018).

Praktická část

4. Výzkumný problém, cíle práce a výzkumné otázky

Vědecká obec věnovala mnoho pozornosti homosexuálně orientovaným jedincům. Avšak jak ukazují výzkumy, homosexuální zkušenost či chování není vlastní pouze této sexuální menšině, ale je také zkušeností nemála jedinců orientovaných heterosexuálně. Skupině heterosexuálně orientovaných jedinců, kteří prožili homosexuální zkušenost, byla věnována naopak pozornost extrémně malá. Když už objevíme výzkum zahrnující toto téma, obvykle se jedná o téma pro výzkum okrajové a jeho výsledkem jsou pouze procenta, která referují počet respondentů s touto zkušeností. Jedinou čestnou výjimkou je pak výzkum Arielli Kuperberg a Alicii M. Walker, který sice nabízí podrobnější informace o této skupině, avšak opět vychází pouze z odpovědí respondentů v dotazníkovém šetření.

Tato práce se pokouší fenomén homosexuální zkušenosti zachytit z kvalitativního pohledu. Tedy obsáhnout jej v jeho hloubce a rozmanitosti. Kvalitativní přístup nabízí možnost nechat samotné protagonisty, aby nás dovedli k informacím, které jsou pro homosexuální zkušenost heterosexuálně orientovaných jedinců podstatné. Nevnučuje jim předem dané možnosti odpovědi, ale nechává je, aby sami volili, jaká témata jsou důležitá pro jejich nazírání této zkušenosti a její integraci do životního příběhu.

Výzkumy naznačují, že k homosexuálnímu chování heterosexuálně orientovaných jedinců dochází nejčastěji v období adolescence. Pokud se chceme na věc podívat z kvalitativního hlediska, je nezbytně nutné omezit vzorek populace, kterému budeme pozornost věnovat, tak aby byl uchopitelný a data více vypovídající. Výzkum se proto zaměřuje právě na skupinu adolescentů.

4.1. Cíle výzkumu

Cílem výzkumu je deskripce homosexuální zkušenosti heterosexuálně orientovaných adolescentů z kvalitativního úhlu pohledu. Cílem není popis jednotlivých případů, ale spíše nalezení vztahů a zákonitostí, jež provází tuto zkušenost v obecnější rovině. Konkrétně bude věnována pozornost zejména motivaci k homosexuálnímu chování, výběru homosexuálního partnera, dopadům této zkušenosti na následný život a v neposlední řadě i nalezení vztahu mezi homosexuální zkušeností a heterosexuální identifikací jedince.

4.2. Výzkumné otázky

Na základě cíle výzkumu byly definovány následující výzkumné otázky:

- 1) Co motivuje heterosexuálně orientované jedince k účasti na homosexuální aktivitě v období adolescence?
- 2) Co ovlivňuje volbu homosexuálního partnera heterosexuálně orientovaných jedinců v období adolescence?
- 3) Jaké dopady homosexuální zkušenosti v období adolescence na následný život reflektují heterosexuálně orientovaní jedinci?
- 4) Jaký vliv má homosexuální zkušenost v období adolescence na heterosexuální identifikaci jedince?

5. Metodologický rámec výzkumu

Jak již bylo avizováno, homosexuální zkušenost heterosexuálně orientovaných jedinců je v tomto výzkumu nahlížena z kvalitativní perspektivy. Kvalitativní typ výzkumu nám nabízí možnost podívat se na tento fenomén více do hloubky a přinést tak detailnější informace, jež jsou kvantitativními metodami hůře zachytitelné (Corbinová & Strauss, 1999).

Vzhledem k výzkumnému záměru nacházet vztahy a zákonitost daného jevu, byly užity postupy zakotvené teorie, která je zároveň strategií výzkumu i způsobem analýzy dat (Hendl, 2016). „*Zakotvená teorie je teorie induktivně odvozená ze zkoumání jevu, který reprezentuje*“ (Corbinová & Strauss, 1999, 14). Zakotvená teorie nám tedy umožňuje nechat významný fenomén, aby se sám vynořil ze zkoumané oblasti (Corbinová & Strauss, 1999).

5.1. Výzkumný soubor a jeho výběrová kritéria

Základní soubor výzkumu tvoří heterosexuálně orientovaní mladí dospělí, kteří v období adolescence prožili kontakt sexuálního charakteru s osobou stejného pohlaví. Vzhledem k intimnosti tématu je více než jasné, že se jedná o téměř neuchopitelný soubor jedinců, zvláště když české výzkumy nereflektují ani velikost takového souboru, natož poměr zastoupení mužů a žen v něm.

Výzkumný soubor byl proto tvořen pomocí záměrného výběru a metody sněhové koule. V praxi se jednalo o dotazování náhodných heterosexuálně orientovaných mladých dospělých, zda prožili homosexuální zkušenost v období adolescence, či zda někoho takového znají. Pokud se ukázalo, že oni sami splňují kritéria základního souboru, byli dotázáni, zda by byli ochotni se výzkumu zúčastnit. Téměř všichni takto oslovení respondenti reagovali kladně a výzkumu se následně zúčastnili. Pokud dotazovaný mladý dospělý uvedl, že zná osobu, která by do základního souboru spadala, byl požádán, zda by jí mohl kontaktovat s nabídkou zapojit se do výzkumu. Toto značná část dotázaných odmítla s vysvětlením, že k této osobě nemají natolik blízký vztah, aby ji kontaktovali ohledně takto intimního tématu. Tato odpověď byla plně respektována a daná osoba tak kontaktována nebyla. Další část dotázaných naopak kontaktovala svého přítele či známého, který se následně vyjádřil, zda se do výzkumu zapojit chce, či nikoliv. Pokud se rozhodl, že se zapojit chce, byl mu zprostředkován kontakt s výzkumníkem.

Pro výzkum bylo stanoveno kvótní zastoupení deseti respondentek a pěti mužských respondentů. Poměr dva ku jedné není stanoven náhodně, ale vychází z poměru mužského a ženského souboru respondentů zahrnutých do výzkumu Arielli Kuperberg a Alicii M. Walker. Ženská část souboru byla objevena poměrně rychle, nalezení mužských respondentů se ukázalo jako výrazně obtížnější. Bylo v plánu soubor v případě potřeby rozšířit, avšak ze získaných dat byla patrná teoretická nasycenost značící dostatečný počet respondentů (Čermák, Hytych, & Říháček, 2013), a tak byl soubor nechán v rozsahu patnácti jedinců.

5.1.1. Kritéria výběru respondentů

Výzkumný soubor byl záměrně vybrán dle tří základních kritérií. Prvním kritériem výběru respondentů je homosexuální zkušenost prožitá v období adolescence. Adolescenci vymezujeme dle Příhody (1967) na věkové rozmezí patnáct až dvacet let. Homosexuální zkušeností rozumíme kontakt sexuálního charakteru, tedy konkrétně líbání, francouzské polibky, necking, petting, vzájemnou masturbaci, orální sex, pohlavní styk či anální styk.

Druhým kritériem výběru je současná heterosexuální orientace respondenta. Spoléháme se na subjektivní identifikaci daného jedince s heterosexuální orientací.

Třetím kritériem je věk respondenta v rozmezí mladé dospělosti. Konkrétně se tedy jedná o věkové rozmezí mezi dvaceti a třiceti lety (Příhoda 1967). Dle Eriksonovy psychosociální teorie je nalezení vlastní identity, včetně té sexuální, úkolem adolescence (Erikson, 2015). Mladí dospělí jsou si ve valné většině případů svou sexuální orientací již zcela jisti (Procházka, 2002). Právě z důvodu zvýšení jistoty, že se opravdu jedná o heterosexuálně orientované jedince, byla zvolena tato věková kategorie. Zároveň mladá dospělost na období adolescence bezprostředně navazuje, a tak jsou respondentovy vzpomínky na homosexuální zkušenost ještě relativně čerstvé.

5.1.2. Charakteristiky výzkumného souboru

Výzkumný soubor zahrnoval původně šestnáct respondentů, avšak v průběhu rozhovoru se jeden z respondentů identifikoval jako bisexuálně orientovaný, a tak byla jeho výpověď z výzkumu vyřazena. Výsledný soubor tedy tvoří deset žen a pět mužů. Tito respondenti pocházejí celkem ze sedmi krajů České republiky. Průměrný věk respondentů v době sběru dat byl 22 let. Podrobnější informace o výzkumném souboru ukazuje následující tabulka.

Tab. 1: Charakteristiky výzkumného souboru

Respondent	Pohlaví	Sexuální orientace	Počet homosex. partnerů	Počet homosex. kontaktů	Věk
1	žena	3	2	2	20
2	muž	2	>10	>10	17–19
3	muž	3	2	2	15–17
4	muž	2,5	1	1	18
5	muž	2	>5	>5	16–17
6	žena	3	1	1	18
7	žena	3,5	1	2	16–17
8	žena	1	2	11	15
9	žena	4	4	5	16–22
10	žena	1,5	1	1	20
11	žena	3	3	11	19–23
12	muž	4	1	2	17
13	žena	2	1	1	18
14	žena	2	1	3	16
15	žena	2	>10	>10	18

Respondenti byli požádáni, aby se identifikovali na škále sexuální orientace zahrnující stupně 1 až 9. Stupeň 1 znamená striktní heterosexuální orientaci, stupeň 9 pak striktní homosexuální orientaci. Stupeň 5 tedy referuje orientaci bisexuální. Naši respondenti se z podstaty kritéria výběru pohybují v rozmezí 1 až 4. Výsledné odpovědi najdete v tabulce ve sloupci „Sexuální orientace“.

Dále tabulka zobrazuje počet homosexuálních partnerů a homosexuálních kontaktů respondenta. Do těchto čísel nejsou započteny infantilní homosexuální zkušenosti. Pokud je uvedeno „> X“, respondent si není jist přesným počtem.

Tabulka obsahuje taktéž věk respondenta v době homosexuální zkušenosti či zkušeností. Pokud je uvedeno trvání do věku vyššího, než je 20 let, respondent pokračuje v realizaci homosexuálních kontaktů i v období mladé dospělosti.

5.2. Metody sběru dat

Data byla získána prostřednictvím polostrukturovaných interview. Polostrukturované interview bylo zvoleno pro svou pružnost, jež umožňuje pokládat doplňující otázky k tématům přinášeným respondentem. Zároveň dává rozhovoru základní strukturu formou předem stanovených otázek, jež zaručují pokrytí tématu v jeho celé šíři (Miovský, 2006).

Sběr dat byl zahájen pilotním interview v dubnu roku 2019. Na jeho základě byly reformulovány některé otázky. Následně byla data sbírána v období od začátku září do konce listopadu 2019. Zvukový záznam rozhovorů byl pořizován současně na diktafon i mobilní telefon. Délka interview se pohybovala od třičtvrtě hodiny do dvou hodin dle sdílnosti respondenta, přičemž nejčastější byla délka v rozsahu zhruba jedné hodiny. Seznam otázek interview naleznete v příloze bakalářské práce číslo 3.

Pilotní interview bylo realizováno v pracovních místnostech katedry psychologie, což se ukázalo jako nevyhovující. Prostředí bylo příliš formální a zúzkostňovalo tak respondenta. Následné rozhovory proto probíhaly v kavárnách, čajovnách či u respondenta doma, aby se respondent v daných prostorách cítil uvolněně a bezpečně. Rozhovory se nesly v přátelském duchu, důraz byl kladen na přirozenost konverzace.

5.3. Metody zpracování a analýzy dat

Nejprve byla provedena doslovná transkripce nahrávek jednotlivých rozhovorů. Následně byly rozhovory vytištěny a bylo provedeno kódování dle postupů zakotvené teorie metodou tužka – papír. Jednotlivé fáze kódování se částečně vzájemně prolínaly.

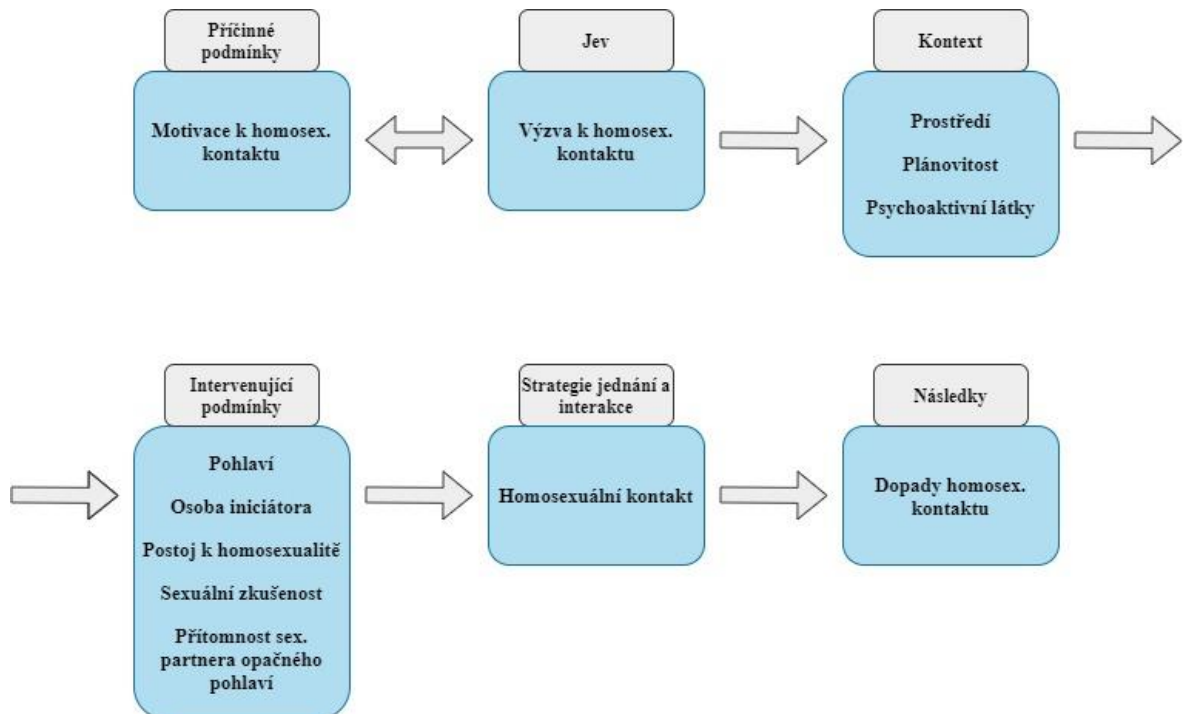
5.3.1. Otevřené kódování

První fází dle postupů zakotvené teorie je otevřené kódování. Jednotlivé přepisy rozhovorů byly čteny a jejich odstavce či věty označovány pojmy vystihujícími obsah. Následně byly pojmy konceptualizovány do provizorních kategorií a subkategorií. Tyto kategorie byly v průběhu celého otevřeného kódování modifikovány dle potřeb tak, aby reflektovaly získané údaje. Valná většina subkategorií byla rozdělena na jednotlivé vlastnosti a jejich dimenze. Výjimku tvořila kategorie zvaná motivace, jež byla členěna pouze na jednotlivé subkategorie představující motivy respondentů k homosexuálnímu kontaktu. Určování vlastností a jejich dimenzí u jednotlivých motivů by nepřinášelo nové informace. Případy

Byl vytvořen tzv. paradigmatický model zahrnující příčinné podmínky, jev, kontext, intervenující podmínky, strategie jednání a následky (Corbinová & Strauss, 1999).

Diagram 1: Paradigmatický model

Na jev – výzvu k homosexuálnímu kontaktu reaguje jedinec strategií jednání – homosexuálním kontaktem. Děje se tak pod vlivem příčinných podmínek – konkrétních motivů daného jedince k tomuto chování. Realizaci tohoto chování pak moduluje kontext a intervenující podmínky. Kontext zahrnuje prostředí, ve kterém k homosexuálnímu kontaktu dochází, přítomnost psychoaktivních látek a plánovitost, či spontánnost této aktivity. Intervenující podmínkou je pohlaví jedince, zda aktivitu iniciuje jedinec sám od sebe, či je k ní vyzván sexuálním partnerem, případně třetí osobou, postoj jedince k homosexualitě, míra předchozí zkušenosti jedince s danou sexuální aktivitou s osobou libovolného pohlaví a účast, či potenciální účast dalšího sexuálního partnera tentokrát však opačného pohlaví na dané sexuální aktivitě. Následky strategie jednání jsou pak konkrétní dopady homosexuálního kontaktu na život jedince. Můžete si povšimnout, že mezi motivy k homosexuálnímu kontaktu a výzvou k homosexuálnímu kontaktu je oboustranná šipka. Ta značí zaměnitelnost pořadí těchto částí. V některých případech se v jedinci nastřádá dostatečně velká motivace k homosexuálnímu kontaktu, jež jej vyzve, aktivizuje, k tomuto jednání. V jiných případech je pak jedinec vyzván sexuálním partnerem, případně další osobou, k homosexuálnímu kontaktu a následně zvažuje své motivace k tomuto chování,

jaký by pro něj homosexuální kontakt mohl mít přínos. Pokud je motivace dostatečná, přechází k realizaci homosexuálního kontaktu.

5.3.3. Selektivní kódování

Třetí a zároveň poslední fází zakotvené teorie je selektivní kódování. Centrální kategorií byl stanoven homosexuální kontakt. Tato centrální kategorie byla následně uváděna do vztahů k dalším kategoriím a subkategoriím včetně jejich dimenzí. Vznikající teorie byla průběžně konfrontována s původními daty a případně upravována tak, aby původní data přesněji reflektovala a bylo možné nazvat ji zakotvenou. Výsledek selektivního kódování, tedy nová teorie, je prezentován v kapitole věnované výsledkům výzkumu.

5.4. Etické aspekty výzkumu

Respondenti byli před setkáním informováni, že tématem interview bude jejich osobní homosexuální zkušenost, a výzkumu se zúčastnili zcela dobrovolně. Na začátku každého interview byl respondent poučen prostřednictvím informovaného souhlasu (viz příloha č. 4) o možnosti z výzkumu odstoupit i o dalším postupu nakládání s daty. Zároveň byl požádán o svolení k nahrávání rozhovoru. Jednu kopii informovaného souhlasu, obsahující mimo jiné také kontakt na výzkumníka, si vždy ponechal respondent.

Před začátkem interview i po jeho skončení byl respondentovi poskytnut prostor pro dotazy týkající se výzkumu. Účastníci byli poučeni o tom, že nemusí odpovědět na všechny otázky a sami mohou regulovat hloubku sdělení ohledně své zkušenosti, do které jsou ochotni jít. Pokud respondent zmínil v průběhu rozhovoru, že si nepřeje, aby byl určitý údaj uveden v bakalářské práci, byť v anonymizované formě, bylo to respektováno a údaj nebyl zmíněn.

S některými respondenty měl výzkumník duální vztah ve formě přátelství, přičemž se okruh přátel respondenta částečně překrýval s okruhem přátel výzkumníka. Nastalo proto několik situací, kdy respondent spontánně sdělil společnému příteli, že je zahrnut do výzkumného souboru bakalářské práce výzkumníka. Obvykle pak následovala otázka společného přítele směrem k výzkumníkovi, co je tématem bakalářské práce. V tomto případě nebylo téma bakalářské práce sděleno, pokud tak sám neučinil respondent. Zároveň výzkumník nikomu neposkytl informace o identitě respondentů ve výzkumu zahrnutých, natož o jejich

konkrétních zkušenostech. Výzkumník také zachoval anonymitu potenciálních respondentů, kteří se výzkumu rozhodli neúčastnit.

Data byla anonymizována. Velký ohled na zachování soukromí respondentů byl brán taktéž při výběru citací. Někteří respondenti svému okolí sdělili, že prožili homosexuální zkušenost a za jakých okolností, ovšem nesdělovali se již se svými motivy, prožíváním a dopady této zkušenosti. Někteří tito respondenti svému okolí taktéž sdělili svou účast ve výzkumu této bakalářské práce. Pokud by byl tedy v bakalářské práci popsán daný případ v celé jeho šíři, okolí respondenta by si pak na základě informací, které má, mohlo dohledat informace intimnější, obsažené ve výpovědi respondenta pro účely výzkumu. Z tohoto důvodu tedy není v bakalářské práci uveden žádný konkrétní případ v celé jeho šíři, ale vždy pouze dílčí části jednotlivých rozhovorů.

5.5. Osobní zkušenost výzkumníka

Výzkumníkova osobní zkušenost se zkoumaným jevem je významným zdrojem teoretické citlivosti (Corbinová & Strauss, 1999). Na druhu stranu je získávání dat procesem interakce mezi výzkumníkem a respondentem, takže výzkumník částečně ovlivňuje, jakým datům bude věnována pozornost. Získávání dat je tedy zkresleno výzkumníkovou osobní zkušeností, stejně jako analýza a interpretace těchto dat. Zkreslení nazíráním výzkumníka na danou problematiku je však přítomno ve všech kvalitativních výzkumech bez ohledu na přímou osobní zkušenost výzkumníka s danou problematikou (Mioviský, 2006).

Já osobně splňuji kritéria výběru výzkumného souboru, tedy sama jsem prožila homosexuální zkušenost v období adolescence. Konkrétněji se jednalo o jedno líbání s kamarádkou ve věku mých devatenácti let. Myslím, že nemít tuto vlastní zkušenost, věnovat svou bakalářskou práci tomuto tématu by mě nenapadlo. Zároveň se však nejedná o téma pro mě palčivé, jež bych si potřebovala formou bakalářské práce řešit.

Do výzkumu záměrně nebyla přizvána jako respondentka kamarádka, se kterou jsem tuto zkušenost prožila, jež by jinak taktéž splňovala všechna kritéria výběru výzkumného souboru. Zahrnuta nebyla ani další potenciální respondentka, se kterou ona kamarádka prožila svou další homosexuální zkušenost. Domnívám se, že data získaná z těchto interview by nebylo možné z mé pozice nezkruslit, a tak nebyla těmto dívkám nabídnuta účast ve výzkumu.

Příběhy jednotlivých respondentů mě fascinovaly a já se oprostila od vlastní zkušenosti a byla plně přítomna u nich, v jejich nazírání a příběhu. Moje pochopení respondentova sdělení jsem pravidelně reflektovala nahlas a vyzývala respondenta k tomu, aby mě v případě špatné interpretace opravil. Během analýzy jsem pak vycházela z dat a své interpretace jsem s nimi opakovaně konfrontovala, abych eliminovala zkreslení mou osobou. Domnívám se, že moje osobní nazírání této problematiky se paradoxně nepromítlo tolik do výzkumné části této bakalářské práce, jako do její teoretické části, kde vyzdvihují pohled na sexuální orientaci jako na kontinuum, se kterým se ztotožňuji.

Pokud se mě respondent v průběhu interview dotázal, zda mám také homosexuální zkušenost, či jsem zpozorovala rozpaky respondenta z možného odsouzení jeho chování z mé strany, přiznala jsem respondentovi, že mám taktéž vlastní homosexuální zkušenost. I když jsem respondentovi sdělila pouze tento prostý fakt bez bližších podrobností, respondent se uvolnil a rozhovor již plynul bez zábran. Dá se říci, že mi osobní zkušenost pomohla k lepšímu navázání vztahu s respondentem a k redukci jeho úzkosti z nevšední situace výzkumného rozhovoru na intimní téma.

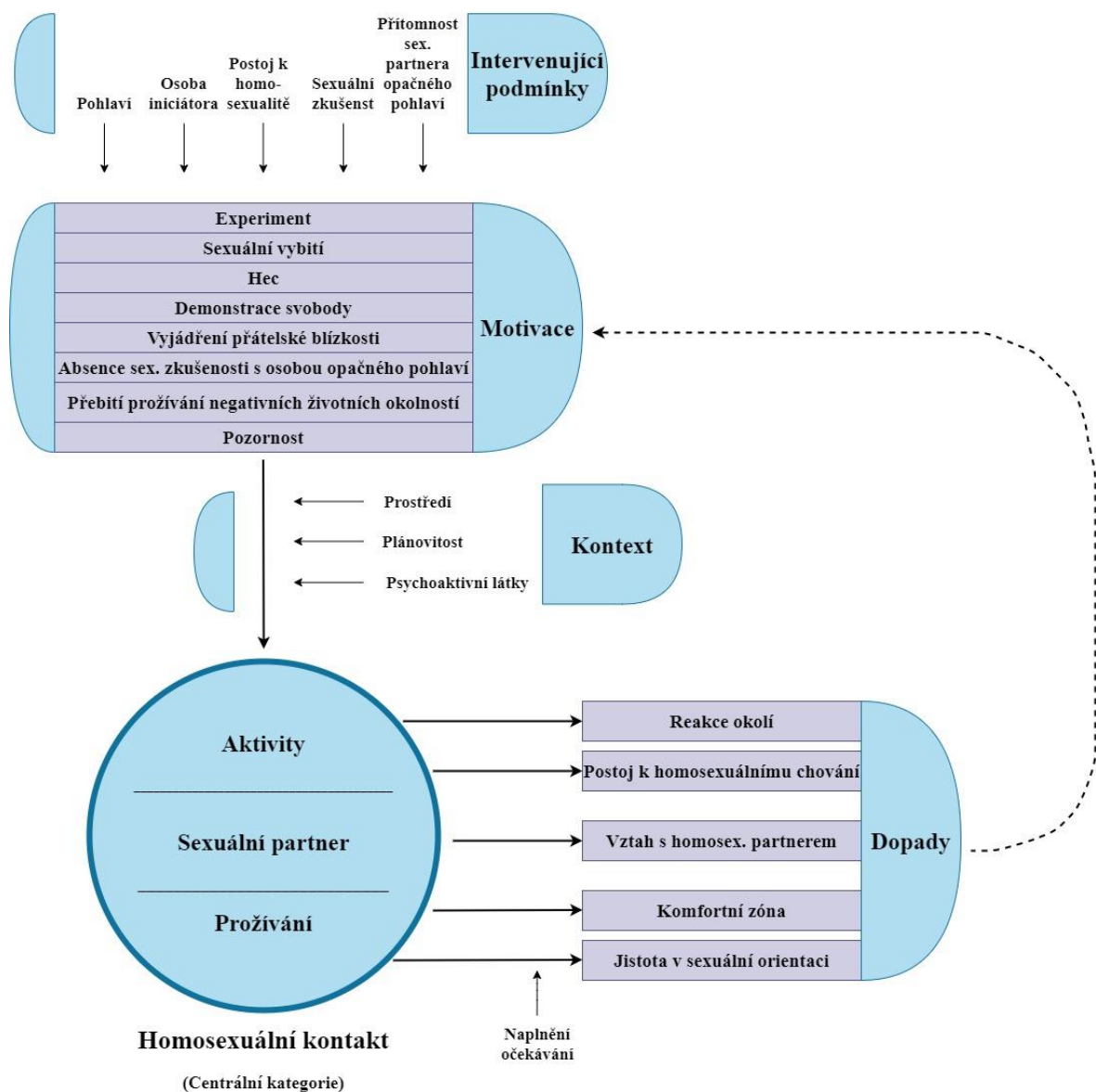
K vlastní zkušenosti jsem se hlouběji vrátila až na konci výzkumu, kdy jsem tuto zkušenost konfrontovala s výsledkem výzkumu, tedy novou teorií. Pocítila jsem pocit radosti, když jsem zjistila, že i můj osobní příběh je možné interpretovat pomocí výsledného modelu, a tedy podporuje jeho validitu.

6. Výsledky výzkumu

Tato kapitola je věnována výsledkům výzkumu, tedy souhrnně nové teorii homosexuální zkušenosti heterosexuálně orientovaných jedinců v období adolescence. Nejprve bude představen diagram znázorňující tuto teorii a následně budou popsány jednotlivé kategorie a subkategorie v této teorii zahrnuté.

6.1. Model výsledné teorie

Diagram 2: Model výsledné teorie

Jak můžete vidět na diagramu výsledné teorie, centrální kategorií je *Homosexuální kontakt*. Centrální kategorie zahrnuje tři subkategorie. První subkategorii tvoří sexuální aktivity realizované v průběhu homosexuálního kontaktu. Druhá subkategorie se zaměřuje na homosexuálního partnera. Třetí subkategorii centrální kategorie je pak subjektivní prožívání homosexuálního kontaktu jedincem.

Homosexuální kontakt ovlivňuje *Motivace* k této činnosti, jež je obvykle kombinací několika motivů. Konkrétně se jedná o motiv experimentace, sexuálního vybití, hecu, demonstrace svobody, vyjádření přátelské blízkosti sexuálnímu partnerovi, absence sexuální zkušenosti s osobou opačného pohlaví, přebití prožívání negativních životních okolností či upoutání pozornosti. Motivace k homosexuálnímu jednání má vliv na jeho průběh i dopady.

Motivaci zároveň modulují faktory, jež bychom mohli souhrnně zahrnout do kategorie zvané *Intervenující podmínky*. Tyto podmínky tvoří pohlaví jedince, osoba iniciátora homosexuálního kontaktu, postoj jedince k homosexualitě, předchozí míra zkušenosti jedince se sexuální aktivitou realizovanou v rámci homosexuálního kontaktu a účast, či potenciální účast dalšího sexuálního partnera, tentokrát však opačného pohlaví, na dané sexuální aktivitě.

Když je již jedinec motivován k homosexuálnímu kontaktu, jeho realizaci následně ovlivňují další faktory, jež bychom mohli souhrnně nazvat *Kontextem homosexuálního kontaktu*. Do této kategorie patří prostředí, v němž dochází k homosexuálnímu kontaktu, míra plánovitosti, či spontánnosti tohoto jednání a v neposlední řadě také uvolnění zábran prostřednictvím psychoaktivních látek.

Homosexuální kontakt má také své *Dopady* na život jedince. Diagram znázorňuje, jaká subkategorie homosexuálního kontaktu má dominantní vliv na konkrétní dopad tohoto chování. Reakce okolí obvykle nejvíce reflektuje aktivity, jež byly v rámci homosexuálního kontaktu realizovány. Zároveň se mění postoj jedince k homosexuálnímu chování z důvodu vlastní zkušenost s homosexuálními aktivitami. Dalším dopadem pak může být změna ve vztahu mezi jedincem a jeho homosexuálním partnerem. Prožívání homosexuálního kontaktu má vliv na komfortní zónu jedince, zejména v oblasti sexuálních aktivit. Dále prožívání homosexuálního kontaktu ovlivňuje subjektivní jistotu v oblasti sexuální orientace. Vztah mezi prožíváním homosexuální zkušenosti a jistotou sexuální orientace však není takto přímý. Vstupuje zde významná intervenující proměnná v podobě jedincova

očekávaného prožívání homosexuálního kontaktu. *Dopady* homosexuálního kontaktu pak následně ovlivňují motivaci k dalšímu homosexuálnímu kontaktu.

6.2. Jednotlivé kategorie a subkategorie

V této části budou představeny jednotlivé kategorie. Nejprve bude představena tabulka znázorňující jednotlivé subkategorie a případy i vlastnosti a dimenze dané kategorie. Pokud u některé subkategorie nejsou uvedeny vlastnosti a jejich dimenze, je tomu tak proto, že jejich určení by nedávalo smysl (je zde například možná pouze dichotomická odpověď). Následně budou podrobně popsány jednotlivé subkategorie. Text je doplněn citacemi sdělení respondentů k danému tématu, ty jsou označeny uvozovkami a kurzívou.

V této části naleznete také odpovědi na výzkumné otázky. Z důvodu obsáhlosti odpovědí a zasazení těchto odpovědí do kontextu, nebudou odpovědi na výzkumné otázky uvedeny zvlášť v samostatné části, tak jak bývá zvykem v některých diplomových pracích. Věnujte jim proto zvýšenou pozornost v této části. Na výzkumnou otázku č. 1 odpovídá popis kategorie zvané *Motivace*. Na výzkumnou otázku č. 2 odpovídá subkategorie sexuální partner spadající pod centrální kategorii *Homosexuální kontakt*. Výzkumné otázce č. 3 se věnuje kategorie *Dopady*. Výzkumné otázce č. 4 je věnována samostatná kapitola zvaná *Vliv homosexuální zkušenosti na heterosexuální identifikaci*. Pro přehlednost je v textu tučně zvýrazněno, pokud se je jedná o odpověď na výzkumnou otázku.

6.2.1. Homosexuální kontakt (centrální kategorie)

Centrální kategorii zvanou *Homosexuální kontakt* tvoří tři základní subkategorie. První subkategorii jsou sexuální aktivity, k nimž došlo v průběhu homosexuálního kontaktu. Druhá subkategorie zaznamenává významné vlastnosti homosexuálního partnera. Třetí subkategorie je věnována prožitku této zkušenosti respondentem.

Tab. 2: Centrální kategorie – Homosexuální kontakt

Kategorie	Subkategorie	Vlastnosti	Dimenze
Homosexuální kontakt	aktivity	typ aktivity	líbání – soulož
		věk	konkrétní roky
	sexuální partner	blížkost	cizí člověk – nejbližší přítel
		sexuální orientace partnera	homosexuální – heterosexuální
		milenecká rovina ze strany partnera	žádná – velká
		odhadovaná otevřenost sex. partnera k aktivitě	žádná – velká
		atraktivita partnera	žádná – velká
		prožívání	libost
	charakter prožívání		mechanické – vzrušující

Dle **homosexuálních aktivit** můžeme respondenty rozdělit do dvou základních skupin. První skupinu čítající dvanáct respondentů tvoří respondenti, v rámci jejichž homosexuálního kontaktu došlo pouze k líbání či francouzskému polibku. Druhou tříčlennou skupinu tvoří respondenti, kteří prožili homosexuální kontakt zahrnující soulož (vzájemná masturbace, orální sex, scissoring, anální sex). U obou kategorií bylo stejné poměrné zastoupení mužů a žen. Respondenti, kteří uvedli homosexuální kontakt zahrnující soulož, měli v této době již za sebou předchozí homosexuální zkušenost zahrnující minimálně líbání. V jednom případě byl do soulože zapojen taktéž partner opačného pohlaví. Ve zbývajících dvou případech popisovali jedinci sexuální aktivitu jako neuspokojivou, bez dosažení orgasmu. „*Já jsem čekala, že se mi to bude líbit. A bylo to prostě jako kdyby na mě sahala máma. Vůbec to jako nebylo vzrušující prostě, natož abych došla nějakýho jako vyvrcholení.*“

Subkategorie věnující se **homosexuálnímu partnerovi** je zároveň odpovědí na **výzkumnou otázku č. 2**. Homosexuálními partnery respondentů byli ve všech případech jejich vrstevníci. Největší věkový rozdíl byl mezi respondentem a o šest let starším homosexuálním partnerem, největší věkový rozdíl směrem dolů byl mezi jiným respondentem a o tři roky mladším sexuálním partnerem.

Respondenti sexuálního partnera znali, nikdy se nejednalo o cizího člověka. V případech, kdy byl respondent motivován vyjádřením přátelské blízkosti či absencí sexuální zkušenosti

s osobou stejného pohlaví, byl volen za sexuálního partnera výlučně blízký přítel. V prvním uvedeném případě je důvod volby tohoto partnera očividný, v druhém případě byl blízký přítel volen proto, že se s ním respondent cítil bezpečně a poskytl mu oporu v nové situaci. „*Pro mě to bylo důležité, protože bych se styděla před někým neznámým a nevěděla bych, co mám dělat.*“ V případech jiných motivací se neukázala blízkost homosexuálního partnera jako významné kritérium.

Jako významné kritérium se neukázala ani sexuální orientace partnera. Důležitá je však pro respondenty vnímaná milenecká rovina ze strany partnera. Respondenti uvádějí, že je pro ně velmi významná jistota, že sexuální partner ví, že se jedná o přátelskou aktivitu nezahrnující vztahovou či mileneckou rovinu. „*Jsem si jistá, že kdybych se setkala s tím, že nějaká holka má vůči mně nějaký jiný vztah než kamarádskej ryze a měla bych být ve stejný situaci, tak to jako neudělám. Právě protože už bych tam vnímala nějaký jiný jako podtext.*“ Tento aspekt není důležitý pro respondenty, kteří si v daný moment nejsou jisti svou sexuální orientací, když pak ale k sexuální aktivitě v jiném než přátelském kontextu dojde, je jim tato skutečnost nepříjemná. „*To se mi nelíbilo vůbec. To mi bylo nepříjemný, jak tam z té jeho strany bylo sexuálně nějaký. Jo fakt tam byl ten náboj, tak to mi vadilo. To jsem vlastně zjistil, že to fakt ne.*“ V případě jiných motivací, než je vyjádření přátelské blízkosti či absence sexuální zkušenosti s osobou stejného pohlaví, obvykle k sexuálnímu kontaktu s přáteli či známými tedy nedochází z důvodu potřeby blízkosti, ale z potřeby jistoty, že oba situaci chápou stejně.

V případech, kdy sexuální aktivitu inicioval respondent, byla také zvažována sexuální atraktivita potenciálního homosexuálního partnera a jeho otevřenost vůči této nabídce. „*Prostě jsme hledali, kdo by to toho šel a kdo se nám líbí.*“

Prožívání homosexuálních aktivit se liší v závislosti na pohlaví. Ženy měly tendenci reflektovat homosexuální aktivity jako příjemnější než muži. Všichni muži reflektovali sexuální kontakt jako spíše mechanický, a to včetně muže, jenž byl motivován vyjádřením přátelské blízkosti. Jako velmi příjemné a zároveň vzrušující tyto aktivity popisovaly ženy nejčastěji v případech, kdy motivací bylo vyjádření přátelské blízkosti, či v případech líbání, kdy se jednalo o první zkušenost s touto sexuální aktivitou obecně, avšak jednalo se o spontánní akt bez cíle zaučení. Několik žen také popisovalo, že si se sexuální partnerkou tzv. sedly, vzájemně jim líbání vyhovovalo. „*Ona strašně dobře líbá. My jsme si hrozně jako sedly. Fakt jo.*“ Tyto ženy byly také častěji ochotné sexuální kontakt opakovat. „*Jako věděla*

jsem, že dobře líbá. A bylo to spíš asi nějaká touha trošku, možná. Jako zažít to podobný příjemný. Jakože jsem věděla, že když jsem jí líbala, tak to bylo příjemný.“

Jako čistě mechanický popisovaly homosexuální kontakt nejčastěji ženy, jež byly motivovány absencí sexuální zkušenosti s osobou stejného pohlaví, či byl sexuální kontakt experimentem, jehož cílem bylo zdokonalit se v dané sexuální aktivitě. V těchto případech obvykle ženy přistupovaly k sexuálnímu kontaktu jako k nácvikové situaci. *„To bylo takový hodně technický tehdy, že jsem jako přemýšlela, jak mám hýbat tím jazykem, aby to bylo jako příjemnější. A fakt jsem to vnímala jako takovej technickej postoj, jak je to jako dobrý. Já jsem to nedělala s nějakou vášní takhle, protože jsem fakt jakoby přemýšlela nad tím, jak to udělat co nejlíp.“* Zároveň si tyto ženy dávaly během či po skončení sexuálního kontaktu verbální formou zpětnou vazbu. *„Jako je pravda, že možná ve chvíli, kdy se líbáš s holkou takhle, že to prostě bude kamarádský, tak vlastně potom ti není blbý se zeptat, jakože jaký to pro tebe bylo, nebo jakoby vadilo ti na tom něco?“* Zároveň tyto ženy popisují, že bylo možné sexuální kontakt verbálně rozebrat, jelikož cílem nebylo navázat milenecký vztah. *„My jsme to fakt probíraly do detailů jako nějaký výzkumníci. Fakt, jako jak která chutná. O tom se prostě nechce člověk bavit ve vztahu, protože to není jako sexy řešit. A my jsme jako fakt mohly ty věci rozebírat, protože jsme tam nepotřebovaly udržovat vzrušení.“*

Obecně byl sexuální kontakt reflektován jako příjemnější v případech, kdy sexuální kontakt inicioval respondent. Jako zcela nepříjemný byl sexuální kontakt reflektován v případech, kdy se jednalo o důvody, jež by respondenta odrazovaly i u partnera opačného pohlaví. *„Jako to jsou objektivní věci. Ten čtvrtý smrděl a ten pátý byl jako hodně opilej.“* Druhým důvodem, který činil sexuální kontakt nepříjemným, bylo vnímání sexuální či milenecké roviny ze strany sexuálního partnera.

6.2.2. Motivace k homosexuálnímu kontaktu

V této části představíme jednotlivé motivy respondentů k homosexuálnímu kontaktu. Jedná se o odpověď na **výzkumnou otázku č. 1**. U žádného respondenta nebyla motivace sycena pouze jedním motivem. Vždy se jednalo o kombinaci několika motivů, přičemž některé byly u konkrétního jedince dominantnější a jiné méně významné. V tabulce jsou u jednotlivých subkategorií uvedena čísla v závorce, jedná se o počet případů, u nichž se tato subkategorie vyskytla.

Tab. 3: Kategorie Motivace

Kategorie	Subkategorie
Motivace	experiment (8)
	sexuální vybití (7)
	hec (7)
	demonstrace svobody (6)
	vyjádření přátelské blízkosti (5)
	absence sexuální zkušenosti s osobou opačného pohlaví (4)
	přebití prožívání negativních životních okolností (3)
	pozornost (3)

Subkategorii **experiment** bychom mohli rozdělit ještě na další tři nižší kategorie pod ní spadající. První a zároveň nejzastoupenější podkategorii bychom mohli nazvat prostou zvědavostí respondentů. „*No asi jsem prostě byla zvědavá.*“ Motivace zvědavostí však byla v minimu případů motivací dominantní. Spíše se jednalo o přidruženou, méně významnou motivaci. Druhou podkategorii bychom mohli nazvat experimentem, jehož cílem bylo se zlepšit v dané sexuální aktivitě. Tento záměr je spojen s mechanickým prožíváním homosexuálního kontaktu a jeho následnou verbální reflexí (viz prožívání homosexuálního kontaktu). Třetí podkategorii tvoří experimenty, jejichž cílem je ujasnění hranice komfortní zóny sexuálních aktivit: „*Vždycky mě zajímalo, kde mám vlastně hranici. Co ne, co už je moc. A nezkusíš, nezjistíš, že jo.*“. Či ujasnění sexuální orientace „*A hlavně jsme si obě pohrávaly s tou myšlenkou, jestli jsme skutečně heterosexuální. A měly jsme pocit, že tím to vyřešíme.*“ Tyto experimenty jsou plánované, realizované v soukromí a zahrnují soulož.

Sexuální vybití je druhou nejčastěji uváděnou motivací, avšak opět se jedná ve většině případů spíše o přidruženou, méně významnou motivaci. Jedná se zejména o motivaci podmíněnou absencí sexuálního partnera opačného pohlaví v životě „*Spíš si myslím, že je to podmíněný i tím, že jako fakt už bych potřebovala mít nějaký jako vztah, nebo s někým tuhle oblast nějak jako prozkoumávat.*“ Či jeho nepřítomností v potřebný okamžik. „*Že jako když nejsem se svým přítelem, nebo jsem sama prostě někde s holkama na nějaké akci, tak nějaká jako ventilace. Než abych uletěla někde s nějakým klukem, tak já nějaký tohle napětí ventiluju přes tuhle kamarádku.*“

Subkategorii **hec** tvoří situace, kdy homosexuální kontakt není iniciován respondentem, ani jeho homosexuálním partnerem, ale minimálně z části třetí stranou. Ve všech těchto případech se jednalo pouze o líbání. V této subkategorii můžeme pozorovat tři různé opakující se vzorce. Prvním případem je hec jako součást hry. *„Moje zkušenost v tomhle směru je, když se kamarádka vsadila se svým kamarádem na plese o to, kdo získá víc pus, přičemž líbání s člověkem stejného pohlaví bylo za dvojnásobek bodů.“* Druhý opakující se vzorec se vyskytuje pouze u mužů a jedná se o situace, kdy se muži líbají proto, aby došlo k sexuálnímu kontaktu s dívkou. *„Ony dvě se políbily a pak ať my dva se políbíme. Vždycky za tím byl takovej jako motiv: budu se líbat s holkou nebo uvidím holky, jak se líbají. Jakože motivem za tím byla ta holka.“* Třetí skupinu případů bychom mohli nazvat spontánním vyhecováním třetí osobou. *„Druhá zkušenost byla vlastně s tou stejnou slečnou, ale za přítomnosti jakoby ještě dalších osob, které nás jako vyhecovali, nebo řekli: to nedáš. A já jsem řekla: to dám.“*

Další subkategorii je **demonstrace svobody**. Jedná se o situace, kdy mladý člověk ani ne tak okolí, jako pro sebe, demonstruje, že si může dělat co chce. Tato demonstrace je nejtypičtější ve vztahu k rodičům, kdy se adolescent vymaňuje z jejich vlivu. Další případy zahrnují demonstraci svobody po rozchodu s partnerem, či demonstraci vůči celé společnosti. *„Tak jsem si říkala, že tady nebudu sedět v koutě, ne, když jsem jako volná teďka. Možná to bylo i kvůli tomu, že jsem si sama chtěla něco dokázat, že možná nejsem tak přizpůsobivá malá holčička, která si nechá všechno líbit.“*

Snad nejpřekvapivější subkategorii motivace tvoří **vyjádření přátelské blízkosti**. Jedná se ve všech případech o vyjádření náklonnosti blízké osobě, kterou respondent dobře zná a záleží mu na ní. *„My se máme prostě rádi. Je to taková forma projevení lásky. My se fakt máme hrozně rádi. Jsme pro sebe jako bratři.“* Jednalo se ve všech případech pouze o líbání, přičemž respondenti zdůrazňují, že intimnější aktivity by již vztahu uškodily a ani o ně nemají zájem. *„To už by nabouralo to kamarádství. Ani mě to netáhlo nikdy. Jakože to už není čistý. To už je něco na jiné úrovni, než je to líbání. To si myslím, že už je ta intimita, která prostě patří tomu partnerovi.“* Někteří respondenti také zmiňují, že se polibkem snažili blízkému příteli vyjádřit podporu v náročné situaci. *„Jak byla smutná a taková to a já jsem tam byla ta utěšitelka a objímala jsem jí, tak nějak to z toho prostě vyplynulo.“* Všichni tito respondenti homosexuální kontakt prožívali jako příjemný. Obecně se tato motivace k homosexuálnímu chování pojí spíše s pozdější adolescencí. Průměrný věk prvního homosexuálního kontaktu respondentů motivovaný vyjádřením přátelské blízkosti je

18,8 roku. Oproti tomu průměrný věk prvního homosexuálního kontaktu všech respondentů je 17,3 roku. Někteří respondenti zahrnutí v této kategorii tento prostředek vyjádření přátelské blízkosti užívají i v období mladé dospělosti.

Další subkategorii je **absence sexuální zkušenosti s osobou opačného pohlaví**. Tato subkategorie se vyskytuje jen u žen a je zastoupena třemi případy. Kategorie obsahuje dvě podkategorie motivů. První touto podkategorii je nervozita z první zkušenosti s danou sexuální aktivitou, jež by dívka již chtěla mít za sebou. *„A přišlo mi dobrý, že si to vlastně jako odbydu s tou holkou. Jakože to třeba i v něčem bude lehčí pro mě právě. Že tam nebude takovej tlak, když to bude s tou kamarádkou. Jakože to, že to byl můj první sex, tam hrálo asi hrozně velkou roli.“* Druhou podkategorii tvoří případy, kdy se dívka obávala sexuální aktivitu realizovat s chlapcem, a tak ji realizovala raději s dívkou. *„Mě totiž připadá, že jsem se bála líbat s chlapem. Že to není, že by mě nepřitahoval, ale bála jsem se. A bezpečnější to pro mě asi bylo s tou kamarádkou.“* Ve dvou případech se jednalo o první líbání, v jednom o první pohlavní styk. Respondentky byly dotázány, jak vnímají, že svoje „poprvé“ s touto aktivitou prožili se ženou, a ne tradičně s mužem. Všechny ženy tento fakt vnímaly pozitivně a některé na něj byly dokonce částečně hrdé. *„Jako nevnímám to, že to bylo špatně. Jako nelituju toho. Ale ani to není nic, na co jsem mega pyšná. Možná ve mně furt jako je to, že mi to občas přijde trochu cool.“*

Subkategorie **přebití prožívání negativních životních okolností** sdružuje případy, kdy se respondenti nacházeli v náročném životním období a snažili se zážitkem homosexuální aktivity přebít negativní pocity. *„A myslím si, že jsem to chtěl těma vztahama a těmahle pokusama a těmahle alkoholama, že jsem se to snažil přebít. Abych měl ty zážitky, abych nemusel myslet na to, co mě vlastně trápí.“*

Subkategorie zvaná **pozornost** se vyskytla ve třech případech, přičemž ve dvou případech se jednalo o mužské respondenty. Tito mužští respondenti udávají, že cílem bylo pobavit kolektiv. Oba respondenti také uvedli, že byli následně zaskočeni tím, jak daleko jejich aktivita zašla. *„To bylo, když jsme se fotili. Na nějaký fotce tam byly nějaký holky jako pusinkama k sobě a my taky s tím jedním klukem a najednou jsme se líbali. A tak jsme na té fotce. Takže tohle proběhlo. A toho jsme se vlastně oba lekli, co to vlastně jako děláme. Tak jsme se tomu zasmáli a šli jsme od toho.“* Oba mužští respondenti také sdělovali, jak extrémně důležité je pro ně upoutat pozornost svého okolí. *„Tak jako asi upřímně, já jsem člověk, kterej miluje pozornost. Fakt jako když já nemám pozornost, tak mě to úplně zabíjí.“*

Plus jako třeba, když jsem opilej a všichni si povídají a nikdo mě nesleduje, tak já se cítím hrozně. Takže nejjednodušší způsob bylo v té době prostě šokovat ty lidi, abych dostal jejich pozornost.“ V případě ženy se jednalo o cíl upoutat pozornost muže. „Já si myslím, že to byla jako zajímavost, že možná jsem chtěla být i zajímavá jako pro to publikum – pro ty dva kluky.“

6.2.3. Intervenující podmínky motivace

V této kapitole si představíme proměnné, jež mají vliv na motivaci respondentů. Nejedná se o popis okolností, jež vedly jednotlivé respondenty ke konkrétní směsi motivů realizovat homosexuální aktivity, ale o objektivní podmínky, u nichž bylo zaznamenáno, že modulují motivaci respondenta.

Tab. 4: Kategorie Intervenující podmínky

Kategorie	Subkategorie	Vlastnosti	Dimenze	
Kontext	pohlaví			
	iniciátor	osoba iniciátora	respondent – sex. partner – třetí osoba	
	postoj k homosexualitě		postoj respondenta k homosexualitě	pozitivní – negativní
			postoj respondentovy rodiny k homosexualitě	pozitivní – negativní
			postoj respondentových přátel k homosexualitě	pozitivní – negativní
	sexuální zkušenost	míra sexuální zkušenosti	žádná – velká	
	přítomnost sex. partnera opačného pohlaví			

První intervenující podmínkou je **pohlaví respondenta**. Subkategorie motivace zvaná absence sexuální zkušenosti s osobou opačného pohlaví je zastoupena pouze ženami. Naopak pouze muži uváděli, že se heclí pro to, aby došlo k sexuální aktivitě s osobou opačného pohlaví. Motivace se pak odráží do prožívání homosexuálního kontaktu, jenž ženy hodnotí častěji jako příjemný a také, na rozdíl od mužů, jako vzrušující.

Druhou intervenující podmínkou je osoba **iniciátora**. V několika případech homosexuální kontakt inicioval respondent. V dalších jej iniciovali oba homosexuální partneři společně. „*My se na sebe nějak podíváme a pak se prostě jako začneme líbat no.*“ Další respondenty zmiňovanou variantu tvoří případy, kdy sexuální kontakt inicioval homosexuální partner, oni s touto nabídkou souhlasili a následně společně homosexuální kontakt realizovali. V případech, kdy byl sexuální kontakt spontánně zahájen sexuálním partnerem bez dotázání respondenta, došlo k vyhodnocení zájmu či motivace respondenta na této aktivitě v prvních okamžicích tohoto kontaktu, a v případě, že motivace nebyla dostatečná, převážily motivy k ukončení této aktivity, což respondent následně provedl. V případech, kdy respondent vyhodnotil svou motivaci jako dostatečnou, v sexuální aktivitě pokračoval. „*Že jsem jí to jako začala vracet.*“ Poslední skupinu tvoří případy motivace hecem, kdy byl homosexuální kontakt iniciován třetí osobou. Osoba iniciátora má vliv také na prožívání homosexuálního kontaktu. Homosexuální kontakt hodnotí jako příjemnější respondenti, kteří se alespoň z části podíleli na jeho iniciaci.

Jako konstanta se jeví **postoj k homosexualitě**. Všichni respondenti zaujímali k homosexualitě liberální postoj. „*Já jsem v tom hodně otevřená. Ať jsou si lidi homosexuálové, bisexuálové, asexuálové. Mě je to jako v podstatě jedno. Ať si každý dělá, co chce.*“ Liberálně se ve valné většině případů stavěla k homosexualitě také respondentova primární rodina. „*Rodiče jsou hodně, hodně otevření, že jsou s tím fakt v pohodě. Kdybych za nima přišel s tím, že jsem homosexuál, tak by je to asi mrzelo v některých očekáváních, které jako rodič má, ale fakt věřím, že by to přijali, že by s tím byli v pohodě.*“ Jako liberální k homosexualitě popisují všichni respondenti také svojí sociální bublinu.

Jako významná proměnná se ukazuje také **sexuální zkušenost** respondenta před zahájením homosexuálního kontaktu. Není překvapující, že v případech, kdy nebyla přítomna žádná či zcela minimální zkušenost s danou sexuální aktivitou, se téměř ve všech případech jednalo o motivaci zvanou absence sexuální zkušenosti s osobou opačného pohlaví. Výjimku tvoří případ, kdy se jednalo o hec za účelem získání sexuálního kontaktu s osobou opačného pohlaví.

Zajímavá je skupina respondentů, jejichž zkušenost s danou sexuální aktivitou byla naopak velká. „*Bylo to období, kdy bylo velmi běžný, že jsem se líbal třeba se čtyřma slečnama za večer.*“ Jedná se celkem o pět respondentů, kteří mají k realizované sexuální aktivitě uvolněný postoj v tom smyslu, že je v pořádku danou sexuální aktivitu realizovat i s osobou

opačného pohlaví v případech, kdy se nejedná o prostředek vyjádření blízkosti v probíhajícím či potenciálním vztahu, ale zkrátka aktivitu realizují proto, že je daná aktivita příjemná. Čtyři respondenti měli takovýto vztah k líbání, jeden respondent stejně tak k souloži. *„Já jsem schopnej mít sex s kamarádkou. A už jsem ho několikrát v životě měl prostě proto, že si to spolu chceme zkusit a není v tom absolutně nic vztahovýho. Já vlastně rozlišuju sex a milování. Pro mě jsou to dvě úplně jiný věci. Sex je zábava a může to být úplně s kýmkoliv. A milování je intimní a je to o něčem jiným. Pro mě není rozdíl jít si s kamarádkou zahrát frisbee do parku, a nebo s ní mít sex. Jasně, že je v tom nějaký rozdíl, ale v podstatě je to společnej čas, kterej jsme věnovali zábavě.“*

Přítomnost sexuálního partnera opačného pohlaví v dané situaci je dalším faktorem modulujícím motivaci k homosexuálnímu kontaktu. Celkem pět respondentů uvedlo, že zažili situaci, kdy danou sexuální aktivitu realizovali ve třech, tedy společně s osobou stejného i opačného pohlaví v průběhu stejné situace. V jednom případě byl respondent v přímém sexuálním kontaktu pouze s osobou stejného pohlaví. *„Tak jsme se líbali, no. A pak se to nějak střídalo, že ona se líbala s ním a se mnou. A s ním a se mnou. A takhle jako docela dlouho. A potom vlastně my dvě spolu jsme se líbaly hodně dlouho.“* V ostatních případech figuroval heterosexuální partner jako facilitátor homosexuální aktivity. Ve dvou z těchto případů respondenta k homosexuální aktivitě přímo vyhecoval, v dalším bylo motivací respondenta získat větší jistotu v dané sexuální aktivitě proto, aby byl připraven k heterosexuálnímu kontaktu. V posledním případě byl heterosexuálním partnerem dlouhodobý partner respondenta a právě on podpořil partnera v realizaci homosexuálního kontaktu za jeho přítomnosti.

6.2.4. Kontext homosexuálního kontaktu

Další kategorii tvoří kontext, v rámci něhož dochází k homosexuálnímu kontaktu. Tyto okolnosti nemají významný vliv na motivaci jedince, ale spíše se váží k průběhu homosexuálního kontaktu.

Tab. 5: Kategorie Kontext

Kategorie	Subkategorie	Vlastnosti	Dimenze	
Kontext	prostředí	privátnost	v soukromí – veřejně	
	plánovitost	míra plánovanosti	plánované – spontánní	
	psychoaktivní látky	množství alkoholu		žádné – velké
		vliv alkoholu na realizaci		žádný – velký
		užití jiné drogy		
		vliv jiné drogy na realizaci		žádný – velký

První subkategorií je **prostředí**. V plném soukromí probíhaly sexuální aktivity zahrnující soulož. *„My jsme už v té době byly instruktorky, takže jsme měly svůj pokoj se svojí koupelnou, takže to bylo docela fajn, jako pro tuhle situaci.“* Líbání probíhalo ve všech případech v rámci společenské události (na plese, diskotéce, koncertně atd.). Několik respondentů popisuje, že si pro líbání našli místo stranou ostatních lidí. *„Zatáhla jsem jí do rohu a tam jsme se líbaly asi půl hodiny.“* Deset respondentů uvádí, že mají zkušenost s líbáním v prostředí, kde se další osoby vyskytovaly. *„V podstatě jako v klubu. Bylo mi šumák, jestli mě někdo uvidí.“* Avšak pouze tři z těchto respondentů realizovali danou aktivitu se záměrem upoutat pozornost těchto osob.

Další subkategorie je věnována **plánovitosti** homosexuálního kontaktu. Ve valné většině případů se jednalo o zcela spontánní jednání. Ve dvou případech spolu vedli homosexuální partneři několik měsíců před sexuálním kontaktem hovor, kde projevíli zájem na realizaci dané aktivity, avšak nejednalo se o domluvu, že k této aktivitě dojde mezi nimi. *„Myslím, že jsem mu říkal, že mě zajímá si to zkusit. A od té doby, co jsme se o tom bavili, tak jako by vyselo ve vzduchu: sex se stejným pohlavím.“* Ve dvou případech, přičemž se v obou jednalo o soulož, byla tato aktivita domluvena předem. *„Jako celá ta domluva probíhala na tom táboře třeba dva dny předem.“*

Co se týče **psychoaktivních látek**, tak téměř ve všech případech líbání byli respondenti pod vlivem alkoholu. Avšak pouze dva respondenti udávají, že by homosexuální kontakt bez přičinění alkoholu nerealizovali. Domnívám se, že alkohol společně s prostředím společenské akce navozuje uvolněnou atmosféru, jež podporuje bourání zábran a s tím i homosexuální chování, avšak alkohol sám není příčinou, ani podmínkou homosexuálního

kontaktu. V případech homosexuální soulože byli respondenti ve dvou případech střízliví a třetí udává, že byl pod vlivem alkoholu, ale realizoval by homosexuální aktivitu i ve střízlivém stavu. „*Ani nevím, jakou roli tam hrálo to, že jsem byl opilý. Myslím, že tak velkou ne. Možná tak deset procent. Myslím si, že bych to udělal i střízlivej ten večer.*“

Tři respondenti uvedli, že před homosexuálním kontaktem užili jinou psychoaktivní látku. Ve dvou případech se jednalo o marihuanu. Tito respondenti udávají, že vliv marihuany na homosexuální kontakt byl zanedbatelný. Jedna respondentka uvedla, že užila nevědomky před prvním homosexuálním kontaktem extázi, jež uvolnila její zábrany. Tato respondentka následně realizovala další homosexuální kontakty bez užití této drogy. „*Jako asi to prolomilo hlavně to emko. Jakože bez toho bych to asi nezkusila a tím pádem bych to nedělala znovu. Já jsem byla vlastně docela konzerva v tomhle, takže jestli to otevřelo nějak jako zábrany.*“

6.2.5. Dopady homosexuálního kontaktu

V této kapitole si představíme dopady homosexuálního kontaktu, jenž respondenti s odstupem času reflektují. Jedná se o odpověď na **výzkumnou otázku č. 3**. Mezi zaznamenané dopady homosexuálního kontaktu patří reakce okolí respondenta na jeho chování, změna respondentova postoje k homosexuálnímu chování, změna ve vztahu s homosexuálním partnerem, vliv na komfortní zónu respondenta, zahrnující zejména sexuální aktivity, a dopad na respondentovu jistotu v oblasti sexuální orientace.

Poslednímu zmíněnému dopadu, tedy vlivu homosexuálního kontaktu na respondentovu jistotu v oblasti sexuální orientace, bude věnována samostatná kapitola, jelikož se jedná o odpověď na výzkumnou otázku č.4 a zaslouží si tak větší pozornost a rozsah. V této kapitole se jí proto již více zabývat nebudeme.

Dva respondenti neuvedli žádný dopad homosexuálního kontaktu kromě reakce okolí a obecných odpovědí typu „*Dalo mi to určitě zkušenost*“ a „*Dobré vzpomínky mi to dalo.*“ Oba případy bychom mohli vysvětlit absencí potřeby reflexe tohoto chování v dané době. „*Myslím si, že tehdy jsem to pustila okamžitě z hlavy, že to ve mně nic nezanechalo, že teď, kdyby se to odehrálo, tak bych to asi hodně analyzovala. Ale tehdy ne. Fakt to byl asi takový výstřelek.*“

Tab. 6: Kategorie Dopady

Kategorie	Subkategorie	Vlastnosti	Dimenze
Dopady	reakce okolí	sdílnost	tajemství – zábavná historka
		reakce heterosex. partnera	pozitivní – negativní
		homosex. kontakt = nevěra	vůbec ne – rozhodně ano
		reakce sociální bubliny	pozitivní – negativní
		reakce rodiny	pozitivní – negativní
	postoj k homosex. chování	pochopení pro homosexualitu	žádné – velké
		pochopení pro homosex. chování heterosexuálů	žádné – velké
		generalizace tolerance na další oblasti	velká – minimální
	vztah s homosex. partnerem	blízkost	sblížení – oddálení
	komfortní zóna	posun komfortní zóny homosexuálních aktivit	zmenšení – rozšíření
		posun komfortní zóny heterosexuálních aktivit	zmenšení – rozšíření
		znalost hranic komfortní zóny	jistota – nejistota
	jistota v sex. orientaci	vliv na jistotu heterosex. orientace	utvrzení – zmatení

Prvním dopadem homosexuálního kontaktu je **reakce okolí** respondenta. Respondenti byli tázáni, jak jsou sdílní ohledně homosexuální zkušenosti mezi svými vrstevníky. Téměř všichni uvedli, že nemají problém mluvit o této zkušenosti, když na toto téma přijde řeč. Pět respondentů dokonce vypráví tuto zkušenost ve společnosti jako zábavnou historku. „*A nemám strach o tom vyprávět, nebo o tom říct někomu, nebo tak. Jako je to pro mě fajn a vtipná historka na vyprávění.*“ Jako tajemství si podržely tuto zkušenost po nějakou dobu dvě respondentky, přičemž jedna z nich tuto zkušenost učinila tajemstvím, protože má ráda tajemství obecně „*Mně se spíš líbilo, že by to bylo takový jako moje tajemství. Já jsem vždycky chtěla mít nějaký takovýhle jako sexuální tajemství, že jsem neměla jako potřebu to*

tajit takhle, ale jako zábavně tajit. A pak jsem to sdílela s tím kamarádem jen tak vlastně.“ Druhá respondentka si toto tajemství podržela proto, aby se informace nešířila na malém městě a také proto, aby nebyl nový přítel její sexuální partnerky informován o této skutečnosti jinými lidmi než svou přítelkyní. V obou případech tajemství se jednalo o soulož. S negativní reakcí okolí na své chování se setkalo celkem šest respondentů. V některých případech se jednalo o reakci lidí, kteří pro respondenta nebyli důležití, a tak se ani jejich reakcí nezabýval. *„Asi mi řekl nějaký spolužák, že jsem debil, ale nic jako to.“* V případě bližších osob vedli respondenti s tímto člověkem hovor. V některých případech došlo nakonec k vzájemnému pochopení *„Prostě mi to bylo líto, protože je mi to blízký člověk. Takže mi bylo nepříjemný to jeho jako nepřijetí. Ale jako dokázala jsem si to obhájit a uměla jsem to jemu obhájit. A on pak s tím byl taky v pohodě, když jsme se o tom pak spolu bavili.“* V jiných případech, kdy se respondent snažil obhájit své chování, ale stejně nebyl pochopen, dospěl respondent k názoru, že s tímto člověkem nesdílí stejné hodnoty a tento člověk v jeho očích klesl. *„V podstatě mi dal najevo, že jsem byla dost promiskuitní a že mu to přijde moc dětinský pusinkovat se takhle na veřejnosti s lidma, který v podstatě ani neznám a tak. Takže ten na to měl úplně nejšpatnější reakci, jaká mohla přijít. Žádný pochopení, žádná důvěra v to, že to byla fakt jen sázka. Byl takovej trošku útočnej v tom a byl takovej, že z něj sálalo úplně: hmm, tak kdy to uděláš příště? A nebyl schopnej pochopit, že žádný příště nebude. Hodně mě to mrzelo od něj.“*

Rodičům se s homosexuální zkušeností svěřilo pouze pět respondentů a ve všech případech se jednalo o rodiče s liberálním postojem k homosexualitě. Všichni tito rodiče na sdělení reagovali pozitivně. Velká část respondentů uvádí, že nebyla potřeba toto rodičům sdělovat, či nepřišla na dané téma řeč. Čtyři respondenti uvedli, že se nesvěřili rodičům proto, že jsou rodiče konzervativní a jejich chování by nepochopili. Ve dvou případech se jednalo o rodinu, jež nepřijímala homosexualitu jako takovou, v dalších dvou případech se jednalo o rodiny, jež neměly problém s homosexualitou, ale respondenti se domnívali, že by měly problém s homosexuálním chováním heterosexuálů. *„Asi by nechápali proč. Jakože asi by si řekli, že je to divný. A vím, že oni tohle vnímají jako buď a nebo. Jako si myslím, že by to byl fakt jako těžko pochopitelnej pro ně nějaký jako prostor.“*

Sedm respondentů bylo v době homosexuální zkušenosti zadaných. Všichni partneři byli ohledně homosexuálního kontaktu jejich partnerů informováni a negativní reakce přišla pouze od jednoho z nich. Ani jeden z uvedených respondentů nevnímá homosexuální

kontakt jako nevěru, a to z důvodu absence záměru navázat s homosexuálním partnerem vztah. Nevnímají toto chování proto jako ohrožení stávajícího vztahu. „*Mě to vůbec nenapadlo. Nebo vlastně až dneska, když jsem přemýšlela nějak o tom rozhovoru, tak jsem si říkala, jestli to vlastně byla nevěra, nebo ne. Ale jako tím, jak to oba s přítelem bereme, tak jako vůbec. Jako nebyl tam žádný záměr jako být s někým jiným, nebo že by to byla vyloženě nějaká touha po někom, to jako ne.*“

Další subkategorií dopadů homosexuálního kontaktu je změna **postoje k homosexuálnímu chování**. V šesti případech uvedli respondenti, že jim homosexuální kontakt pomohl k většímu pochopení pro lidi realizující homosexuální chování. Jak již bylo zmíněno, všichni respondenti zaujímali před homosexuálním kontaktem k homosexualitě liberální postoj, avšak tímto aktem došlo ještě k většímu pochopení homosexuální menšiny. „*Jako já jsem nikdy nebyla proti homosexuálům. Vždycky jsem je jako spíš podporovala. Ale je fakt, že když ten zážitek máš, tak si myslím, že ti to potom připadá normálnější, když jsou takhle lidi homosexuální ve vztahu. Protože prostě víš trošku aspoň, že je to takový přiblížení k tomu.*“ Zároveň došlo u některých respondentů k většímu pochopení pro heterosexuální jedince, kteří realizují homosexuální chování. „*Myslím, že možná mi to jako otevřelo oči v tom, jakože ty dvě libající se holky na párty, jakože to nemusí být jenom to, že se snaží dělat na někoho dojem, ale že to fakt může být i o něčem jiným. Takže možná to tolik jako nesoudím.*“ U čtyř respondentů došlo díky této zkušenosti k prohloubení tolerance vůči lidem obecně, protože udělali něco, co by u druhých lidí pravděpodobně odsoudili. „*Tohle si myslím, že mi pomohlo být ještě víc tolerantní k ostatním lidem, že jsem nějak jako zjistila, že odsoudit je strašně jednoduchý. A najednou, když jsem zjistila, že jsem udělala takhle velkej krok – pro mě byl velkej krok líbat se s holkou. Ještě předtím bych si říkala, jestli to mají ty holky vůbec zapotřebí takhle na veřejnosti a pak, když jsem to udělala a cejtla jsem prostě, jak se ve mně vyrojila hromada otázek, tak potom když jsem nad tím přemýšlela zpětně, tak jsem zjistila, že jsem nejenom na homosexuály, ale na lidi obecně začala pohlížet s takovou větší lidskostí.*“

Další věcí, jež se u některých respondentů proměnila v důsledku homosexuálního kontaktu je **vztah s homosexuálním partnerem**. Čtyři respondenti uvedli, že se jejich vztah s homosexuálním partnerem stal lehce bližším. V případě třech respondentů by však mohl toto sblížení nahradit pravděpodobně i jiný společný zážitek. „*Že jsme díky tomu večer měli společný téma a takhle.*“ K oddálení čistě v důsledku homosexuálního kontaktu došlo pouze v jednom případě. Respondentka si při vstupu do homosexuálního kontaktu nebyla jista svou

sexuální orientací a opakovaný homosexuální kontakt zahrnoval také rovinu vztahovou. Respondentka však dospěla k názoru, že homosexuálně orientovaná není a sexuální kontakty tak ukončila společně s tímto vztahem. „*A vlastně ke konci toho vídání jsem už cítila, že mi to není úplně vlastní, a nějak jsem z toho odešla.*“ V dalších dvou případech po homosexuálním kontaktu následovalo také oddálení, ale spíše v důsledku dalších okolností, než z důvodu homosexuálního kontaktu jako takového. Většina respondentů referovala, že se vztah s homosexuálním partnerem v důsledku homosexuálního kontaktu nijak nezměnil. „*A vlastně se na našem vztahu nezměnilo absolutně nic. Fakt nic. Občas se na sebe tak usmějeme, a to je celý.*“

Homosexuální kontakt má vliv také na **komfortní zónu** jedince. Prvním možným dopadem na komfortní zónu respondenta je její rozšíření. Všechny respondentky, jež byly motivovány absencí sexuální zkušenosti s osobou opačného pohlaví, udávají, že jim tato zkušenost pomohla, aby se při sexuálním kontaktu s osobou opačného pohlaví cítily jistěji. „*Já si myslím, že mi to hodně pomohlo prostě odblokovat ten strach z toho líbání. Po té slečně už jsem neměla problém něco zkoušet s mužem.*“ U jedné této respondentky dokonce homosexuální styk zafungoval jako protektivní faktor při vyrovnávání se s traumatem zneužití mužem, jež následovalo nějakou dobu po homosexuálním kontaktu. „*Já si myslím, že kdyby ten můj úplně první sex byl s tím borcem, tak by to asi bylo mnohem horší. Je asi moc fajn, že to tam vlastně bylo, že jsem to mohla zažít i nějakým jako sexem i vlastně jako s kamarádkou, ale takovým, kterej byl prostě milej, nenucenej. Pokud by moje jako jediná sexuální zkušenost na dlouhou dobu mělo být nějaký jako prostě zneužití, tak ani nevím, jestli bych vůbec jako začala spát s tamtím přítelem. Rozhodně jsem to nesla mnohem líp tím, že tomu předcházelo tohle.*“

Dvě respondentky, jež prožily svou první sexuální zkušenost (líbání, či soulož) se ženou, uvedly, že díky homosexuální zkušenosti přišly o své ideály ohledně sexuálního kontaktu pouze z lásky a jsou tak povolnější k sexuálnímu kontaktu i bez přítomnosti partnerského vztahu. „*Já jsem měla pocit, že člověk musí chodit s někým, aby s ním mohl spát. A spíš mě to jako uvolnilo, sebralo mi to jako tu úzkost. Ale jako možná bych bez té zkušenosti byla furt jako taková idealistka, nebo jako konzervativní normy bych měla, kdyby se tohle nestalo.*“

Tři ženy uvedly, že jim sexuální zkušenost se ženou zvedla sebevědomí a tím dodala i větší odvahu k sexuální aktivitě. „*A i ta moje kamarádka řekla prostě, že mám hezkou postavu a tak, super prsa, nevím. Jako ona to říkala už i předtím, ale bylo fajn s ní být fakt v tý situaci*

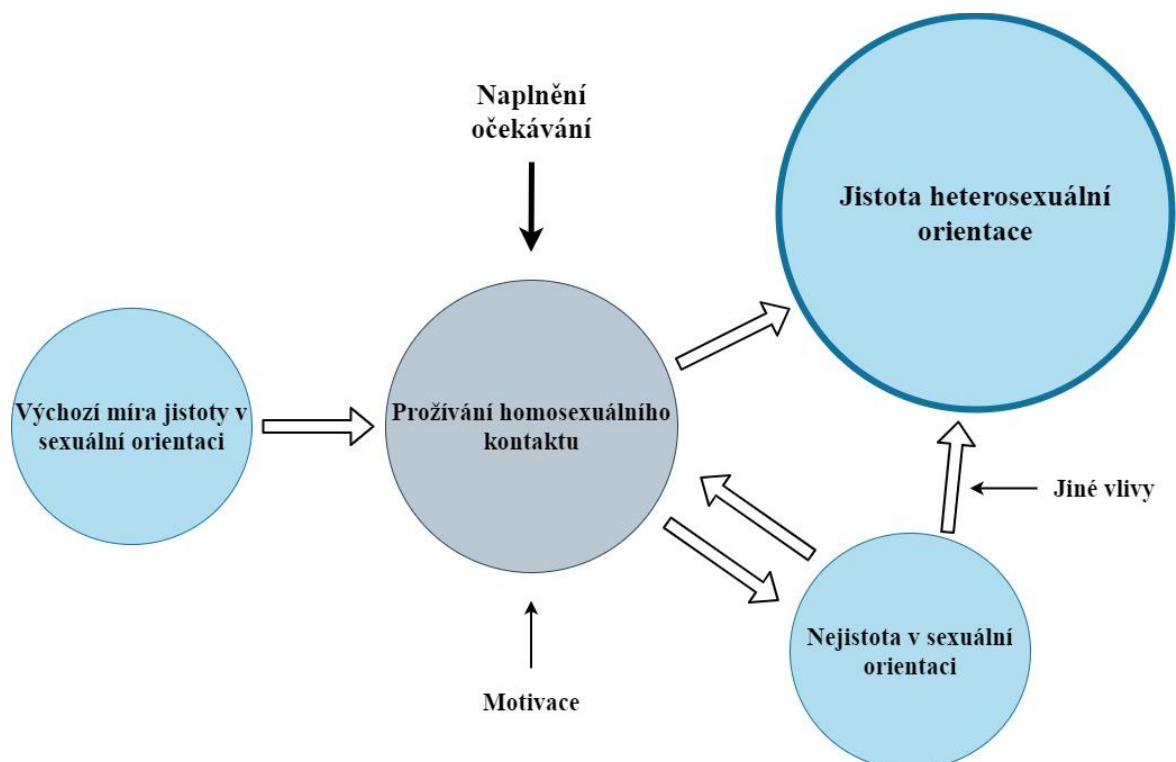
a jenom se utvrdit, že prostě jako neuteče, když mě někdo uvidí nahou. To bylo prostě jako fajn v tomhle směru. Že jsem si připadala míň šeredná.“ Dva respondenti udávají, že jim homosexuální zkušenost rozšířila zónu heterosexuálních praktik, jež jsou nyní ochotní realizovat. „Tak je pravda, že jsem pak možná byla asi přístupnější jako větší škále věcí, že to, co jsem předtím vyloženě jako odmítala, tak teď pro mě bylo jakože experiment. A ten experiment přesně fungoval zase na základě toho, že to zkusím, stejně jako jsem zkusila to líbání. Takže nějakou takovou jako odvahu větší to člověku dodá.“

Druhým možným dopadem na komfortní zónu je její ujasnění jedincem. Čtyři respondenti udávají, že si pomocí homosexuální zkušenosti ujasnili, jaké sexuální aktivity jsou v jejich komfortní zóně a jaké již mimo ni. „Dalo mi to utvrzení se v těch hranicích, jakože jak já to mám.“

6.2.6. Vliv homosexuální zkušenosti na heterosexuální identifikaci

Jistota či nejistota v **sexuální orientaci** je jedním z možných dopadů homosexuálního kontaktu. Zároveň se jedná o odpověď na **výzkumnou otázku č. 4**. Vztah mezi homosexuálním kontaktem a jistotou sexuální orientace znázorňuje následující diagram.

Diagram 3: Vliv homosexuálního kontaktu v období adolescence na heterosexuální identifikaci jedince

Respondenti vstupují do homosexuálního kontaktu s různou mírou jistoty ohledně své sexuální orientace. Pokud jsou si respondenti jisti svou heterosexuální orientací před homosexuálním kontaktem a následně jejich prožívání homosexuálního kontaktu odpovídá jejich očekávání, dochází k utvrzení v heterosexuální orientaci. „*Myslím, že se mi potvrdilo, že mě prostě tyhle věci neberou. Ale ne, že bych to potvrzení potřebovala.*“ Pro jistotu v sexuální orientaci není tolik významné, jak respondenti homosexuální kontakt prožívají, ale zda je toto prožívání v souladu s prožíváním, jež by očekávali vzhledem ke své sexuální orientaci. Někteří respondenti tak mohou prožívat homosexuální kontakt jako velmi příjemný, a dokonce i vzrušující, bez přítomnosti nejistoty v sexuální orientaci, pokud je toto prožívání v souladu s jejich očekáváním. Jiné respondenty naopak libé prožívání homosexuálního kontaktu znejistí, protože neodpovídá prožívání, jež by očekávali od heterosexuálně orientovaných jedinců. „*Překvapilo mě, že se mi to docela líbilo. To byl jeden jako velkej vykřičník. Jakože tobě se líbí, když se líbáš s holkou? Jakože co? Víš, najednou to spustilo hromadu otázek, který se pak řešily tím, že jsem nad tím přemítala, fantazírovala a nevím co všechno. To mě překvapilo, že se mi to líbilo, že mi to připadá přirozený, že mi to nepřipadá cizí.*“

V případech, kdy respondenti vstupovali do homosexuálního kontaktu v životní fázi, kdy si nebyli svou sexuální orientací jisti, tento akt je ještě více znejistil. „*No a pak to bylo vlastně období, kdy jsem si to řešil, protože se to vlastně stalo víckrát, tak jestli na tom jako něco je, nebo není.*“ Výjimku tvoří případ, kdy byl první homosexuální kontakt hodnocen jako extrémně nepříjemný.

Když si byli po prožití homosexuální zkušenosti respondenti nejisti svou homosexuální zkušeností, došlo obvykle k opakování homosexuálního kontaktu, ať již se stejným homosexuálním partnerem, či partnery jinými. Po několika opakováních, kdy respondent vstupoval do homosexuálního kontaktu s předpokladem, že když je tedy nejspíše homosexuálně či bisexuálně orientovaný, měl by prožívat v rámci homosexuálního kontaktu libé pocity, ale tyto pocity se nedostavily, tedy několikrát nebylo naplněno očekávané prožívání vzhledem k menšinově orientované sexuální orientaci, dospěli respondenti k závěru, že jsou heterosexuálně orientovaní. Pokud respondenti realizovali homosexuální kontakt motivováni ujasněním sexuální orientace, volili intenzivnější zážitek, tedy homosexuální soulož. Jedinci, kteří do homosexuálního kontaktu vstupovali záměrně s tímto cílem, našli svou odpověď rychleji než jedinci, kteří si svou sexuální orientací nebyli jisti, ale do homosexuálního kontaktu vstupovali z jiných pohnutek.

V případě některých respondentů došlo k nabytí jistoty heterosexuální orientace bez opakování homosexuálního kontaktu. V těchto případech hrály roli jiné vlivy, jako například zamilování se respondenta do osoby opačného pohlaví. „*Já jsem se do něj zamilovala a bylo to obrovitánský zamilování. On byl vlastně odpovědí na ty moje otázky, který jsem si kladla, jestli jako holky, nebo kluci, nebo obojí.*“

7. Diskuze

Cílem bakalářské práce byla deskripce homosexuální zkušenosti heterosexuálně orientovaných mladých dospělých v období adolescence z kvalitativního úhlu pohledu. Konkrétní výzkumné otázky byly zaměřeny na motivaci k tomuto jednání, charakteristiky homosexuálního partnera, na dopady této zkušenosti a na vztah mezi homosexuální zkušeností a heterosexuální identifikací.

Již téma samotné je poměrně těžko uchopitelné, jelikož se jedná o zatím výzkumy téměř nereflektovanou oblast. Existuje několik výzkumů, jež toto téma zaznamenávají z kvantitativního hlediska. První výzkum, jenž se tomuto fenoménu věnuje do hloubky, avšak také prostřednictvím kvantitativní práce s daty, je výzkum Arielli Kuperberg a Alicii M. Walker, jehož výzkumný soubor se s cílovou skupinou našeho výzkumu překrývá jen částečně. Tato oblast by si proto zasloužila větší pozornost a rozsáhlé kvalitativní i kvantitativní výzkumy, jež by toto téma plně popsali a objasnili v jeho souvislostech. Výzkum realizovaný pro účely této diplomové práce je první výzkumnou prací studentky bakalářského studia, nemůžeme proto očekávat, že celou tuto oblast popíše a objasní dokonale. Můžeme jej však považovat za pilotní studii, jež nám naznačuje, na co se můžeme v následných výzkumech zaměřit.

Předkládaný výzkum má taktéž limity, jež se odráží v jeho výsledcích. Prvním a nejvýznamnějším limitem tohoto výzkumu je jeho nereprezentativní soubor. Vzhledem k absenci informací ohledně složení základního souboru, nebylo ani možné reprezentativní soubor sestavit. Alespoň částečnou reprezentativnost se pak snažíme zajistit prostřednictvím kvótního výběru dle pohlaví. Výzkumný soubor byl tvořen pomocí záměrného výběru a metody sněhové koule, což se odrazilo ve složení výzkumného souboru. Tento soubor byl složen z lidí, kteří byli ochotni o této zkušenosti mluvit s výzkumníkem a také tuto svou zkušenost ve valné většině případů sdělili svému okolí. Je tedy více než pravděpodobné, že se do výzkumu zapojili spíše lidé, kteří jsou s touto zkušeností vyrovnání a vnímají ji pozitivně. Ve výzkumném souboru je proto minimální zastoupení lidí, kteří tuto zkušenost prožívali jako negativní, či si ji nechávají pro sebe. Náš obrázek ohledně této zkušenosti je tak nekompletní. Dalším nedostatkem výzkumu je oslovení potenciálních respondentů v sociální bublině výzkumníka, jež i přes užití metody sněhové koule jen částečně překročila své hranice. Výzkumný soubor byl složen převážně z vysokoškolských studentů, kteří jsou humanitně či umělecky zaměřeni, což opět nepřispělo k reprezentativnímu složení souboru.

Dalším limitem výzkumu je jeho poměrně široké téma, jež je náročné zpracovat postupy zakotvené teorie, jejímž cílem je vytvořit teorii objasňující vztahy mezi jednotlivými aspekty výzkumného problému. Výsledný model se tak snaží zachytit výzkumný problém v jeho šířce na úkor podrobného rozpracování jednotlivých subkategorií. Podrobné rozpracování subkategorií včetně nacházení opakujících se vzorců pak ani není obvykle možné, jelikož jsou v dané subkategorii zahrnuty třeba jen čtyři případy, z nichž těžko budeme odvozovat obecně platná tvrzení. Lépe by proto bylo, se v příštích výzkumech zaměřit jen na určitý aspekt homosexuální zkušenosti heterosexuálně orientovaných adolescentů a věnovat se mu více do hloubky. Toto však v tomto výzkumu nebylo možné, jelikož jsme před jeho zahájením nemohli tušit, jakých všech významných oblastí se homosexuální zkušenost heterosexuálně orientovaných adolescentů dotýká.

Riziko, jež s sebou výzkum nese, je nesprávná identifikace respondentů jako heterosexuálně orientovaných. Tomuto jsme se snažili předejít výběrem respondentů v období mladé dospělosti, kdy by si již měli být svou orientací jisti, avšak tuto skutečnost nemůžeme garantovat na sto procent.

Když jsme si již vědomi limitů, jež nám zkreslují výsledky výzkumu, můžeme přistoupit k porovnání výsledků s dosavadním věděním uvedeném v teoretické části. Řada autorů (Diamond & Savin-Williams, 2004; Říčan, 2004; Vágnerová, 2012), kteří se ve své práci zmiňují o homosexuálním chování adolescentů, nazývá toto chování experimentací. Bancroft (1990, in Diamond & Savin-Williams, 2003) uvádí, že homosexuální chování může být projevem potřeby experimentace, stejně tak však odrazem tlaku okolí na adolescenta. Kulhánek (nedatováno) vysvětluje homosexuální kontakt heterosexuálně orientovaných adolescentů nenaplněnou potřebou blízkosti. Vágnerová (2012) popisuje homosexuální chování jako přechodnou fázi k získání sexuálních zkušeností. V našem výzkumu bylo identifikováno několik motivů k homosexuálnímu chování. Experimentací nazvalo své počínání pouze osm respondentů. Odrazu tlaku okolí na respondenta bychom mohli přisoudit motiv v našem výzkumu zvaný hec. Nenaplněná potřeba blízkosti by pak mohla být jakousi kombinací motivů vyjádření přátelské blízkosti a absence sexuální zkušenosti s osobou opačného pohlaví. Homosexuálnímu chování jako přechodné fázi k získání sexuálních zkušeností odpovídá nejvíce motiv zvaný absence sexuální zkušenosti s osobou opačného pohlaví. Avšak tyto paralely nejsou zcela přesné. Autoři nezmiňují další motivy, jež byly ve výzkumu identifikovány, tedy konkrétně potřebu sexuálního vybití, demonstraci svobody, přebití prožívání negativních životních okolností a pozornost.

Výsledky výzkumu jsou částečně v souladu s tvrzením, že homosexuální experimentace heterosexuálně orientovaných adolescentům pomáhá k utvrzení v jejich heterosexuální orientaci (Diamond & Savin-Williams, 2004). Dle výzkumu k tomu však dochází obvykle až po několika opakováních homosexuálního chování a pokud homosexuální kontakt přichází v období nejistoty ohledně sexuální orientace, první homosexuální kontakt v respondentech otevírá spíše více otázek, než že by došlo k utvrzení respondenta v heterosexuální orientaci. K utvrzení z důvodu homosexuálního kontaktu dochází po prvním homosexuálním kontaktu zejména u respondentů, kteří si byli svou sexuální orientací jisti již před tímto kontaktem a prožívání homosexuálního kontaktu odpovídalo jejich očekávání.

Někteří odborníci nazírají na homosexuální experimentaci jako na zkušenost, která potenciálně zkvalitňuje přátelské vztahy s osobami téhož pohlaví (Říčan, 2004). Tento dopad homosexuálního kontaktu se ukázal jako minimální. Vyjma jednoho případu se jednalo o pozitivní dopad na přátelský vztah srovnatelný s jiným společným zážitkem.

Ve výzkumu Arielli Kuperberg a Alicii M. Walker (2018), jenž byl proveden na vysokoškolských studentech, uvedlo pouze líbání či dotyky na horní části těla 29 % respondentů a 49 % respondentek. Intimnější sexuální aktivity tedy realizovalo 69 % respondentů a 51 % respondentek. V našem výzkumu uvedlo pouze líbání 80 % respondentů a intimnější sexuální aktivity 20 % respondentů. U žen i mužů bylo toto zastoupení stejné. Větší množství intimnějších sexuálních aktivit v uvedeném výzkumu bychom mohli vysvětlit větší sexuální zkušeností starší věkové kategorie a tím i větší odvahou realizovat tyto sexuální aktivity.

Ve výše uvedeném výzkumu realizovalo homosexuální kontakt na veřejném místě 10 % mužských respondentů a 29 % respondentek (Kuperberg & Walker, 2018). V našem výzkumu tento kontakt realizovalo na veřejném místě 66 % respondentů nezávisle na pohlaví. Náš výzkum ukazuje, že v plném soukromí se obvykle realizuje soulož, zatímco líbání je realizováno častěji na veřejném místě. Toto srovnání pak podporuje uvedené tvrzení.

Ve stejném výzkumu uvedla zájem o opakování tohoto aktu necelá polovina respondentů (Kuperberg & Walker, 2018). V našem výzkumu uvedly opakovaný homosexuální kontakt téměř tři čtvrtiny respondentů. V uvedeném výzkumu tohoto aktu litovalo 13 % mužů a 14 %

žen (Kuperberg & Walker, 2018), v našem výzkumu pak ani jediný respondent. Tento rozdíl bychom můžeme vysvětlit nereprezentativním souborem našeho výzkumu.

V tomtéž výzkumu byla střízlivá během homosexuální zkušenosti zhruba 4 % respondentů nezávisle na pohlaví (Kuperberg & Walker, 2018). V našem výzkumu se jednalo o 20 % respondentů. Vyšší zastoupení střízlivých respondentů můžeme vysvětlit mladším věkem našich respondentů a tím i menší dostupností alkoholu, jenž by v České republice neměl být prodán adolescentům mladším osmnácti let.

Dělení respondentů na jednotlivé skupiny dle Kuperberg a Walker (2018) se s výsledky našeho výzkumu zcela míjí. Jedinou zajímavou skupinou pro náš výzkum je skupina zvaná „možná pro pozornost“, jež obsahovala ze dvou třetin osmnáctileté ženy, tedy ženy spadající do adolescentní věkové skupiny. Téměř všechny tyto homosexuální kontakty byly realizovány na společenské akci za účasti přihlížejících. Tyto respondentky byly často opilé a žádná z nich neměla předchozí zkušenost s vaginálním sexem se ženou. V 91 % případů se jednalo pouze o líbání, či osahávání prsou a hýždí. Kritérium účasti přihlížejících na společenské akci, opilost, absenci předchozí zkušenosti s vaginálním sexem se ženou a pouze líbání by z našeho výzkumného souboru splňovalo celkem sedm respondentek. Motiv pozornosti však nalezneme pouze u jedné z nich.

Respondenti byli požádáni, aby se identifikovali na škále sexuální orientace tak, jak můžeme pozorovat v některých kvantitativních výzkumech (viz tabulka č.1). Následně byli respondenti dotázáni na důvod své volby. Ukázalo se, že tito respondenti zohledňují mnoho různých faktorů, a snad nelze nalézt ani dva respondenty, kteří by zohledňovali totéž. Někteří zvažují své sexuální fantazie, další otevřenost k homosexuální menšině, jiní například hypotetickou možnost vztahu s transgender osobou a mnohé další. Srovnávat tyto výpovědi pak nedává smysl, jelikož byť se otázka jeví na první pohled celkem jasná, hodnota každého respondenta vypovídá o něčem trochu jiném. Proto nebudeme tyto hodnoty srovnávat ani s hodnotami uvedenými v jiných výzkumech.

Jak již bylo zmíněno v úvodu diskuze, výsledky výzkumu prezentované v této bakalářské práci by mohly posloužit jako výchozí bod pro další podrobnější studie zabývající se tématem homosexuálního kontaktu heterosexuálně orientovaných adolescentů. Výsledky tohoto výzkumu, jež jsou bohužel zkresleny nereprezentativním složením výzkumného souboru, pravděpodobně neprezentují veškeré důležité aspekty tohoto fenoménu, avšak na mnohé z nich poukazují. Tento výzkum proto může být považován za jakousi pilotní studii

mapující tuto oblast pro další zkoumání. Ideální by bylo navázat na něj dotazníkovým šetřením obsahujícím mimo jiné otevřené otázky a zahrnujícím výrazně větší množství respondentů. Dále by bylo možné navázat kvalitativními výzkumy mapujícími podrobněji jednotlivé aspekty tohoto fenoménu.

8. Závěry

Na základě analýzy dat byly stanoveny následující závěry.

- Motivy k homosexuálnímu chování heterosexuálně orientovaných mladých dospělých v období adolescence jsou: motiv experimentace, sexuální vybití, hecu, demonstrace svobody, vyjádření přátelské blízkosti, absence sexuální zkušenosti s osobou opačného pohlaví, přebití prožívání negativních životních okolností a upoutání pozornosti.
- Významným kritériem výběru homosexuálního partnera a zároveň pozitivního prožívání homosexuálního kontaktu je vnímaná absence milenecké roviny ze strany homosexuálního partnera.
- Možnými dopady homosexuálního kontaktu jsou: reakce okolí, změna postoje k homosexuálnímu chování, změna ve vztahu mezi jedincem a jeho homosexuálním partnerem, posun a ujasnění hranic komfortní zóny jedince v oblasti sexuálních aktivit a změna v jistotě sexuální orientace.
- Pokud je prožívání homosexuálního kontaktu v souladu s prožíváním, jež by respondent očekával vzhledem k vlastní předpokládané sexuální orientaci, dochází k utvrzení v této orientaci. V opačném případě dochází k uvažování nad sexuální orientací opačnou.

Souhrn

Bakalářská práce se věnuje tématu homosexuální zkušenosti heterosexuálně orientovaných adolescentů, jemuž byla dosud věnována minimální pozornost odborné veřejnosti.

První kapitola teoretické části vymezuje období adolescence a následně předkládá aspekty tohoto období, jež jsou klíčové pro téma bakalářské práce. Pozornost je zde věnována identitě, jejíž nalezení je hlavním vývojovým úkolem adolescence. Dále je zde uvedena experimentace. Prostor je věnován také vztahům s vrstevníky, především však partnerským vztahům a sexualitě v období adolescence.

Druhá kapitola je věnována homosexuálnímu chování. Představuje koncept sexuální orientace společně s teoriemi vzniku homosexuální orientace. Následuje část věnovaná výzkumům homosexuálního chování, přičemž jsou uvedeny především výzkumy, jejichž závěry se týkají homosexuálního chování heterosexuálně orientovaných jedinců.

Ve třetí kapitole je představeno homosexuální chování v období adolescence. Ve stručnosti je zde uvedeno homosexuální chování homosexuálně orientovaných adolescentů. Větší prostor je však věnován heterosexuálně orientovaným adolescentům, kteří realizovali homosexuální chování. Najdete zde kvantitativní výzkumy, v závěru je uveden výzkum Arielli Kuperberg a Alicii M. Walker, jenž se jako první tomuto chování věnuje podrobněji, avšak jeho výzkumný soubor složený z vysokoškolských studentů se s naší cílovou věkovou skupinou překrývá jen částečně.

Praktická část je věnována kvalitativnímu výzkumu, jehož cílem je deskripce homosexuální zkušenosti heterosexuálně orientovaných mladých dospělých v období adolescence. Práce si klade za cíl nejen pouhý popis, ale i nalezení vztahů a souvislostí mezi jednotlivými aspekty této zkušenosti. Výzkumné otázky se zaměřují na motivaci k homosexuálnímu jednání, charakteristiky homosexuálního partnera, dopady homosexuální zkušenosti na život jedince a na objasnění vztahu mezi homosexuálním chováním a heterosexuální identifikací.

Data byla sbírána prostřednictvím polostrukturovaných interview. Výzkumný soubor tvořilo patnáct heterosexuálně orientovaných mladých dospělých, kteří v období adolescence prožili homosexuální zkušenost. Konkrétně se zapojilo deset žen a pět mužů. Výzkumný soubor tvoří mladí dospělí z toho důvodu, že by si již měli být jisti svou heterosexuální orientací, což mnozí adolescenti ještě nejsou. Vzhledem k intimnosti tématu byl brán

zvláštní zřetel na etické aspekty výzkumu. Praktická část obsahuje taktéž osobní zkušenost výzkumníka.

Data byla analyzována postupy zakotvené teorie, jež dovedly výzkumníka k výslednému modelu homosexuální zkušenosti heterosexuálně orientovaných mladých dospělých v období adolescence. Tento model je prezentován v kapitole věnované výsledkům práce. Vedle modelu jsou zde představeny jednotlivé kategorie a jejich subkategorie, včetně vztahů mezi nimi.

Bylo nalezeno několik motivů k homosexuálnímu kontaktu. Konkrétně se jedná o motiv experimentace, sexuálního vybití, hecu, demonstrace svobody, vyjádření přátelské blízkosti sexuálnímu partnerovi, absence sexuální zkušenosti s osobou opačného pohlaví, přebití prožívání negativních životních okolností či upoutání pozornosti.

Homosexuálními partnery respondentů byli ve všech případech jejich vrstevníci. V případech, kdy byl respondent motivován vyjádřením přátelské blízkosti či absencí sexuální zkušenosti s osobou stejného pohlaví, byl volen za sexuálního partnera výlučně blízký přítel. V případech jiných motivací se neukázala blízkost sexuálního partnera jako významné kritérium. Významným kritériem se ukázala vnímaná milenecká rovina ze strany partnera. Pro respondenty je důležitá jistota, že sexuální partner ví, že se jedná o přátelskou aktivitu nezahrnující vztahovou či mileneckou rovinu.

Byly identifikovány taktéž dopady na život jedince. Následuje reakce okolí. Může dojít ke změně postoje jedince k homosexuálnímu chování. Dalším, avšak málo častým dopadem je změna ve vztahu mezi jedincem a jeho homosexuálním partnerem. Homosexuální kontakt může mít vliv na komfortní zónu jedince, zejména v oblasti sexuálních aktivit.

Dále prožívání homosexuálního kontaktu ovlivňuje subjektivní jistotu v oblasti sexuální orientace. Vztah mezi prožíváním homosexuální zkušenosti a jistotou sexuální orientace však není takto přímý. Velkou roli zde hraje intervenující proměnná v podobě jedincova očekávaného prožívání homosexuálního kontaktu. Pokud je prožívání homosexuálního kontaktu v souladu s prožíváním, jež by respondent očekával vzhledem k vlastní předpokládané sexuální orientaci, dochází k utvrzení v této orientaci. V opačném případě dochází k uvažování nad sexuální orientací opačnou.

Diskuze upozorňuje na nereprezentativnost výzkumného souboru, jež částečně zkresluje výsledky. Dalším uvedeným limitem práce je obšírnost tématu, jež se snaží výzkum obsáhnout. Následně jsou v této části porovnány výsledky s daty uvedenými v odborné literatuře, a zejména pak ve výzkumu Arielli Kuperberg a Alicii M. Walker. Výzkumník zde také uvádí, že by uvedený výzkum mohl sloužit jako pilotní studie, a doufá, že na něj naváží další výzkumy, jež by tento fenomén pomohly objasnit podrobněji v jeho jednotlivých aspektech.

Seznam použitých zdrojů a literatury

- 1) Atkinson, R. C., Atkinson, R. L., Bem, D. J., Nolen-Hoeksema, S., & Smith, E. E. (2012). *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. Praha: Portál.
- 2) Badcock, P., Grulich, A., Heywood, W., Richters, J., Rissel, Ch., Simpson, J. M., ... Smith, A. (2014). Homosexual experience and recent homosexual encounters: the Second Australian Study of Health and Relationships. *Sexual Health*, 11(5), 439–450. doi:10.1071/SH14122
- 3) Bailey, J. M., & Zucker, K. J. (1995). Childhood sex-typed behavior and sexual orientation: A conceptual analysis and quantitative review. *Developmental psychology*, 31(1), 43–55. doi:10.1037/0012-1649.31.1.43.
- 4) Beamer, L., Jaccard, J., & Levinson, R. A. (1995). Older adolescents' engagement in casual sex: Impact of risk perception and psychosocial motivations. *Journal of Youth and Adolescence*, 24(3), 349–364. Získáno 12. března 2020 z <https://doi.org/10.1007/BF01537601>
- 5) Bebbington, P., Brugha, T., Hayes, J., Chakraborty, A. T., King, M., McManus, S., & Nicolson, S. (2011). Prevalence of Same-Sex Behavior and Orientation in England: Results from a National Survey. *Archives of Sexual Behavior*, 41(3), 631–639. doi:10.1007/s10508-011-9856-8
- 6) Beňová, K. (2007). *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR.
- 7) Berzonsky, M. D. (1999). Identity styles and hypothesis-testing strategies. *The journal of social psychology*, 139(6), 784–789. doi: 10.1080/00224549909598257
- 8) Berzonsky, M. D. (2004). Identity processing style, self-construction, and personal epistemic assumption: A social cognitive perspective. *European journal of developmental psychology*, 1(4), 303–315. Získáno 29. ledna 2020 z <https://doi.org/10.1080/174056204444000120>
- 9) Berzonsky, M. D., Duriez, B., Goossens, L., Luyckx, K., Smits, I., & Soenes, B. (2008). Perceived parenting dimensions and identity styles: Exploring the socialization of adolescents' processing of identity relevant information. *Journal of adolescence*, 31(2), 151–164. doi: 10.1016/j.adolescence.2007.08.007
- 10) Blanchard, R., Lalumiere, M. L., & Zucker, K. J. (2000). Sexual orientation and handedness in men and women: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 126(4), 575–592. doi:10.1037/0033-2909.126.4.575

- 11) Breedlove, N. J., Breedlove, S. M., Cooke, B. M., Huberman, A. D., Christensen, S. E., Pepitone, M. E., ... Williams, T. J. (2000). Finger length ratios and sexual orientation: Measuring people's finger patterns may reveal some surprising information. *Nature*, 404, 455–456. doi:10.1038/35006555.
- 12) Bremme, R., & Hughes, S. M. (2011). The effects of facial symmetry and sexually-dimorphic facial proportions on assessments of sexual orientation. *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural psychology*, 5(4), 214–230. Získáno 14. února 2020 z <http://dx.doi.org/10.1037/h0099261>
- 13) Copen, C., Chandra, A., & Mosher, W. D. (2011). Sexual behavior, sexual attraction, and sexual identity in the United States: Data from the 2006-2008 National Survey of Family Growth. *National Health Statistics Reports*, 36(36), 1–36. doi:10.1007/978-94-007-5512-3_4
- 14) Corbinová, J., & Strauss, A. L. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce.
- 15) Čermák, I., Hytych, R., & Řiháček, T. (2013). *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita.
- 16) Davis, I. P. (1985). *Adolescents. Theoretical and Helping Perspectives*. Boston: Kluwer – Nijhoff Publishing.
- 17) Diamond, L. M. (2003). Was it a phase? Young women's relinquishment of lesbian/bisexual identities over a 5-year period. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(2), 352–364. Získáno 15. února 2020 z <https://doi.org/10.1037/0022-3514.84.2.352>
- 18) Diamond, L. M. (2008a). Female bisexuality from adolescence to adulthood: Results from a 10-years longitudinal study. *Developmental psychology*, 44(1), 5–14. doi:10.1037/0012-1649.44.1.5.
- 19) Diamond, L. M. (2008b). *Sexual fluidity: Understanding Women's Love and Desire*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- 20) Diamond, L. M., & Savin-Williams, R. C. (2000). Sexual identity trajectories among sexual-minority youths: Gender comparisons. *Archives of Sexual Behavior*, 29(6), 419–440. doi:10.1023/a:1002058505138
- 21) Diamond, L. M., & Savin-Williams, R. C. (2003). The intimate relationships of sexual-minority youths. In G. R. Adams, & M. D. Berzonsky (Eds.), *Blackwell handbook of adolescence* (393–412). Hoboken: Blackwell Publishing.

- 22) Diamond, L. M., & Savin-Williams, R. C. (2004). Sex. In R.M. Lerner, & D.L. Steinberg (Eds.). *Handbook of adolescent psychology* (189–223). Hoboken: John Wiley & Sons.
- 23) Dodge, B., Fortenberry, J. D., Herbenick, D., Reece, M., Sanders, S. A., & Schick, V. (2010). Sexual behavior in the United States: Results from a national probability sample of men and women ages 14–94. *Journal of Sexual medicine*, 7(5), 255–265. doi:10.1111/j.1743-6109.2010.02012.x
- 24) Dunphy, C. D. (1963). The social structure of urban adolescent groups. *Sociometry*, 26(2), 230–246.
- 25) Erens, B., Field, J., McManus, S., Prescott, A. (2001). *National Survey of Sexual Attitudes and Lifestyles II: Reference tables and summary report*. London: National Centre for Social Research.
- 26) Erikson, E. H. (2002). *Dětství a společnost*. Praha: Argo.
- 27) Erikson, E. H. (2015). *Životní cyklus rozšířený a dokončený: devět věků člověka* (2. vyd.). Praha: Portál.
- 28) Farková, M. (2017). *Vybrané kapitoly z psychologie* (3. vyd.). Praha: Univerzita Jana Amose Komenského.
- 29) Freud, S. (1926). *Tři úvahy o sexuální teorii*. Praha: Alois Srdce.
- 30) Gagnon, J., Laumann, E. O., Michael, R., & Michaels, S. (1994). *The social organization of sexuality: Sexual practises in the United States*. Chicago: University of Chicago Press.
- 31) Gebhard, P., Kinsey, A., Martin, C. E., & Pomeroy, W. B. (1953). *Sexual behavior in the human female*. Philadelphia: Saunders.
- 32) Hamer, D., Hu, N., Hu, S., Magnuson, V., & Pattatucci, A. (1993). A linkage between DNA markers on the X chromosome and male sexual orientation. *Science*, 261(5119), 321–327. doi:10.1126/science.8332896
- 33) Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- 34) Homma, Y., Poon, C., Saewyc, S., Smith, A., & Wang, N. (2007). *Not Yet Equal: The Health of Lesbian, Gay, & Bisexual Youth in BC*. Vancouver: McCreary Centre Society.
- 35) Hromada, J., Procházka, I., & Stehlíková, D. (1995). *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Praha: Sdružení organizací homosexuálních občanů.
- 36) Janošová, P. (2008). *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. Praha: Grada.
- 37) Kinsey, A., Martin, C. E., & Pomeroy, W. B. (1948). *Sexual behavior in the human male*. Philadelphia: Saunders.

- 38) Kováčová, D. (2008). *Sebahodnotenie a rizikové správanie v adolescencii*. (Diplomová práce). Získáno 12. listopadu 2019 z https://is.muni.cz/th/lepwc/diplomova_praca_-_denisa_kovacova.pdf
- 39) Krejčířová, D., & Langmeier, J. (2006). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada.
- 40) Kučera, Z., Svěráková, M., & Weiss, P. (1995). Sexuální chování českých adolescentů a jeho rizikovost z hlediska infekce HIV AIDS: Výsledky národního výzkumu. *Československá psychologie: Časopis pro psychologickou teorii a praxi*, 39(5), 425–432.
- 41) Kulhánek, J. (nedat.). *Patnáct procent pochybností*. Získáno 13. února 2020 z <https://psychologie.cz/patnact-procent-pochybnosti/>
- 42) Kuperberg, A., & Walker, A. M. (2018). Heterosexual College Students Who Hookup with Same-Sex Partners. *Archives of Sexual Behavior*, 47(5), 1387–1403. doi:10.1007/s10508-018-1194-7
- 43) Lavičková, T. (2013). *Sexuální identita: Homosexuální orientace vs. Homosexuální chování*. (Diplomová práce). Získáno 13. února 2020 z <https://dspace5.zcu.cz/>
- 44) Lehmiller, J. J. (2014). *The psychology of human sexuality*. Chichester: Wiley Blackwell.
- 45) Lindstrom, P., & Savic, I. (2008). PET and MRI show differences in cerebral asymmetry and functional connectivity between homo and heterosexual subjects. *Proceedings of the National Academy of Science*, 105(27), 9403–9408. doi:10.1073/pnas.0801566105.
- 46) Macek, P. (2003). *Adolescence* (2. vyd.). Praha: Portál.
- 47) Macek, P. (2006). Psychologický výzkum identity: vyčerpatelné nebo nevyčerpatelné téma?. In M. Blatný (Ed.), *Metodologie psychologického výzkumu: konsilience v rozmanitosti* (72–84). Praha: Academia.
- 48) Magrader, B., & Waldner, L. K. (1999). Coming Out to Parents. *Journal of Homosexuality*, 37(2), 83–100. doi:10.1300/j082v37n02_05
- 49) Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego-identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3(5), 551–558. Získáno 21. listopadu 2019 z <https://doi.org/10.1037/h0023281>
- 50) Marcia, J. E. (1980). Identity in adolescence. In J. Adelson (Ed.), *Handbook of adolescent psychology* (159–187). (2.vyd.). New York: Willey.
- 51) Marcia, J. E. (1988). Common processes underlying ego identity, cognitive/moral development, and individuation. In D. K. Lapsley, & F. C. Power (Eds.), *Self, ego and identity* (211–225). New York: Springer-Verlag.

- 52) Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.
- 53) Moore, S., & Rosenthal, D. (2006). *Sexuality in adolescence: current trends* (2. vyd.). New York: Routledge.
- 54) Pearson, J., & Wilkinson, L. (2013). Adolescent sexual experiences. In A. K. Baumle (Ed.), *International handbook on the demography of sexuality* (167–194). New York: Springer.
- 55) Polášková, E. (2012). Gayové a Lesbické dívky – jejich vztahy s rodiči. In P. Macek, & L. Lacinová (Eds.), *Vztahy v dospívání*. Brno: Barrister & Principal.
- 56) Procházka, I. (2002). *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Brno: STUD.
- 57) Příhoda, V. (1967). *Ontogeneze lidské psychiky* (2. vyd.). Praha: SPN.
- 58) Říčan, P. (2004). *Cesta životem: Vývojová psychologie* (2. vyd.). Praha: Portál.
- 59) Savin-Williams, R. C. (2001). A Critique of Research on Sexual Minority Youths. *Journal of Adolescence*, 24(1), 15–23. doi:10.1006/jado.2000.0369
- 60) Skorunková, R. (2013). *Základy vývojové psychologie*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- 61) Sloboda, Z. (2016). *Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita*. Praha: Pasparta.
- 62) Steinberg, L. (2004). Risk taking in adolescence: what changes, and why?. *Annals of the New York Academy of Sciences*. 1021(1), 51–58. doi:10.1196/annals.1308.005
- 63) Vágnerová, M. (2000). *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál.
- 64) Vágnerová, M. (2012). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.
- 65) Weiss, P. (2010). *Sexuologie*. Praha: Grada.
- 66) Weiss, P., & Zvěřina, J. (2001). *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. Praha: Portál.
- 67) Zvěřina, J. (2003). *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno: CERM.
- 68) Zvěřina, J. (2012). *Lékařská sexuologie*. Praha: Karolinum.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Český abstrakt diplomové práce

Příloha č. 2: Cizojazyčný abstrakt diplomové práce

Příloha č. 3: Seznam otázek polostrukturovaného interview

Příloha č. 4: Informovaný souhlas

Příloha č. 1: Český abstrakt diplomové práce

Abstrakt diplomové práce

Název práce: Homosexuální zkušenost heterosexuálně orientovaných mladých dospělých v období adolescence

Autor práce: Kateřina Sučková

Vedoucí práce: PhDr. Marek Kolařík, Ph.D.

Počet stran a znaků: 86 stran, 165 608 znaků (včetně mezer)

Počet příloh: 4

Počet titulů použité literatury: 68

Abstrakt: Cílem práce byla deskripce homosexuální zkušenosti heterosexuálně orientovaných adolescentů. Byl zvolen kvalitativní metodologický postup. Data byla získána prostřednictvím polostrukturovaných interview. Výzkumný soubor tvořilo patnáct heterosexuálně orientovaných respondentů ve věku mladé dospělosti, jež prožili homosexuální zkušenost v období adolescence. Získaná data byla analyzována postupy zakotvené teorie. Výsledky odhalují konkrétní motivy k homosexuálnímu kontaktu, charakteristiky homosexuálního partnera a dopady homosexuálního kontaktu. Dále bakalářská práce popisuje vztah mezi homosexuální zkušeností a heterosexuální identifikací jedince. Pokud je prožívání homosexuálního kontaktu v souladu s prožíváním, jež by respondent očekával vzhledem k vlastní předpokládané orientaci, dochází k utvrzení v této orientaci. V opačném případě dochází k uvažování nad sexuální orientací opačnou.

Klíčová slova: homosexuální chování, heterosexuální orientace, adolescence

Příloha č. 2: Cizojazyčný abstrakt diplomové práce

Abstract of thesis

Title: Same-sex experience of heterosexual young adults from the period of their adolescence

Author: Kateřina Sučková

Supervisor: PhDr. Marek Kolařík, Ph.D.

Number of pages and characters: 86 pages, 165 608 characters (with spaces)

Number of appendices: 4

Number of references: 68

Abstract: The aim of this work was to describe the homosexual experience of heterosexually oriented adolescents. A qualitative methodological approach was chosen. Data were obtained by semi-structured interviews. The research population consisted of fifteen heterosexually oriented respondents at the age of young adulthood, who had a homosexual experience in the period of adolescence. The obtained data were analyzed by using the grounded theory. The results reveal specific motives for homosexual contact, characteristics of a homosexual partner and consequences of same-sex experience. Furthermore, the bachelor thesis describes the relationship between homosexual experience and heterosexual identification of an individual. If the experience of same-sex contact is in compliance with the experience that the respondent would expect due to his own anticipated orientation, this orientation is then confirmed. Otherwise, he considers his sexual orientation to be the opposite.

Key words: same-sex behavior, heterosexual orientation, adolescence

Příloha č. 3: Seznam otázek polostrukturovaného interview

Seznam otázek

- 1) Popište mi, prosím, o co vlastně šlo. (Kdy to bylo? S kým? Jak to probíhalo?)
- 2) Jak vypadal váš život v době této zkušenosti. Čím jste v té době žil(a), co jste v té době prožíval(a)?
- 3) Co vás vedlo k tomu homosexuální zkušenost prožít?
- 4) Za jakých okolností pak proběhla vaše homosexuální zkušenost?
  - Co přesně se dělo?
  - Byli jste pod vlivem alkoholu, drog?
  - Jak jste byl(a) v té době sexuálně zkušený(á)?
  - Byl u toho ještě někdo další?
- 5) Co jste od této zkušenosti očekával(a)? Co jste chtěl(a), aby vám přinesla? Případně přinesla to?
- 6) Obával(a) jste se něčeho? Odrazovalo vás něco od realizace?
- 7) Jaké to pro vás bylo? Proběhlo to podle vašeho očekávání? Překvapilo vás něco?
- 8) Jaký jste měl(a) vztah k partnerovi (/k partnerce) se kterou jste homosexuální kontakt prožil(a) před touto zkušeností? Proč se tato zkušenost odehrála právě s ní(m)?
- 9) Proměnil se váš vztah nějak po této zkušenosti?
- 10) Ovlivnila tato zkušenost vaše vnímání sebe sama? Jak?
- 11) Měla tato zkušenost vliv na váš život? Jaký?
  - Odrazila se do vztahu k dalším lidem? (partnerovi, přátelům, lidem obecně)
  - Promítla se tato zkušenost do vašeho pozdějšího sexuálního života?
- 12) Jak reagovalo na tuto zkušenost vaše okolí?
  - Byl(a) jste v té době zadaný(á)? Věděl(a) o tom váš(vaše) partner(ka)? Jak reagoval(a)?
- 13) Jak tuto zkušenost hodnotíte s odstupem času? Co vám dala? Co vám vzala?

14) Chtěl(a) byste tuto zkušenost někdy opakovat? Co vás k tomu vede?

15) Kdybyste se měl(a) zařadit na škále od 1 do 9, přičemž 1 znamená striktní heterosexuality a 9 striktní homosexualita, kam byste se zařadil(a)?

16) Napadá vás ještě něco, co jsme nezmínili a souvisí to nějak s vaší homosexuální zkušeností?

Příloha č. 4: Informovaný souhlas

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

KATEDRA PSYCHOLOGIE

Kateřina Sučková

INFORMOVANÝ SOUHLAS S VYUŽITÍM VÝZKUMNÉHO ROZHOVORU

zaznamenaného pro účely bakalářské diplomové práce

Homosexuální zkušenost heterosexuálně orientovaných mladých dospělých v období adolescence

Výzkum probíhá pro účely vypracování bakalářské diplomové práce vedené na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Bakalářská diplomová práce je psána Kateřinou Sučkovou pod záštitou Katedry psychologie.

Bakalářská práce se zabývá homosexuální zkušeností heterosexuálně orientovaných mladých dospělých v období adolescence. Zabývá se motivací k této zkušenosti, jejími okolnostmi i dopady na pozdější život a vnímání sebe sama.

Pro účely výzkumu nejsou důležité osobní údaje (například jméno, bydliště či organizace, ve které pracujete). Rozhovor bude nahráván pouze zvukově a bude označen za anonymní. Všechny veřejně přístupné části rozhovorů budou citovány anonymně a bude s nimi nakládáno bez vazby na Vaši osobu. Pokud se rozhodnete z výzkumu odstoupit, Vámi poskytnuté údaje nebudou použity a budou smazány. V případě zájmu Vám budou zaslány výsledky výzkumu.

Souhlasím s poskytnutím výzkumného rozhovoru Kateřině Sučkové pro účely výše popsaného výzkumného projektu. Jsem si vědom(a) zachování anonymity a možnosti z výzkumu odstoupit a nepodávat další informace. Souhlasím s nahráváním a použitím výstupů pro diplomovou práci a jiné účely na akademické půdě. Byly mi zodpovězeny všechny mé dotazy ohledně účelu nahrávání a dalších postupů. Svůj souhlas stvrzuji vlastnoručním podpisem.

Jméno a příjmení účastníka.....

V .....

Dne .....

Podpis:

Podpis výzkumníka:

Kateřina Sučková

Email: [redacted]

Tel: [redacted]